TRST, torek
20. septembra 1955
Leto XI. - Št. 222 (3151)

PRIMORSKI DNEVNIK

Cena 20 lir
Poštnina plačana v gotovini
Tel. 94-638, 93-808, 37-338

UREDNIŠTVO: UL. MONTECCHI št. 6, II. nad. — TELEFON 93-808 IN 94-638 — Poštni predal 559 — UPRAVA: UL. SV. FRANČIŠKA št. 20 — Tel. št. 37-338 — Podruž. GORICA: Ul. S. Pellico 1-II., Tel. 33-82 — OGLASI: od 8.-12.30 in od 15.-18. - Telefon 37-338 — CENE OGLASOV: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 60, finančno-upravni 100, osmrtnice 90 lir - Za FLRJ za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 30 din. MALI OGLASI po 20 lir beseda. — NAROČNINA: mesečna 350, četrtletna 900, polletna 1700, celoletna 3200 lir. — FLRJ: Izvod 10, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — ZA FLRJ: Agencija demokratičnega inozemskega tiska, Državna založba Slovenije, Ljubljana, Stritarjeva 3-I., tel. 21-928, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 60 - KB - 1 - Z - 375 - Izdaja Založništvo tržaškega tiska D. ZOZ - Trst

Peron in njegova vlada odstopila začela so se pogajanja z uporniki

Po ultimatu mornarice, ki se je zbrala pred vhodom v Buenos Aires, je Peronova vlada kapitulirala in oblast je prevzel vojaški odbor, ki je začel pogajanja z uporniki - Neredi v Buenos Airesu

BUENOS AIRES, — 19. — Vojaški upor v Argentini se je zaključil z odstopom predsednika Perona in njegove vlade. Poseben vojaški odbor, ki ga je imenoval Lucero pred svojim odstopom, pa je začel pogajanja z uporniki.

Vojaški odbor je sestavljen iz dveh članov mornarice, dveh generalov in enega rezervnega generala. Med drugimi so člani odbora generali Forcher, Wirth in Manni.

Glede Peronove usode se slišijo številne protislovne vesti. Najprej so javili, da se je zatekel v paragvajsko poslaništvo v Buenos Airesu, kar so pozneje zanikali, zatem da je z letalom zapustil Argentino in končno da je napravil samomor.

Peronovo izjavo, s katero javlja svoj odstop, je po radiu prebral general Lucero. Izjava pravi: «Vojska lahko prevzame vladno oblast, zato da pride do pomiritve, dokler ne bo prepozno. Mislim, da je to potrebno za obrambo višjih interesov domovine. Prepričan sem, da vojska in ljudstvo lahko obvladata upor, toda moja čast in moj patriotizem mi nalagata, da se odrečem sleherni osebni ambiciji.»

Zatem Peron obžaluje, da je prišlo do takega položaja ter zatrjuje, da ga je pri njegovi akciji vedno vodil čut dolžnosti. «Bila je moja dolžnost nadaljuje, zahtevati spoštovanje zakona in ustave. Toda v sedanjih okoliščinah ne smeta biti ne zakon ne ustava nad državo samo.» Nato omenja, da se je hotel pred nekaj dnevi umakniti z oblasti, da pa mu to ni bilo mogoče, ker so podpredsednik in člani parlamenta sporočili, da bodo tudi oni odstopili.

V poslani svoji poslanici pravi Peron nato: «Tudi če borbeni duh koga sili v borbo, mu patriotizem in ljubezen do ljudstva nalagata vse osebne odpovedi. Ne verjamem, da bi se našel človek z zadostno oblastjo, da bi lahko rešil sedanji položaj. Zato menim, da samo brezstrastna intervencija lahko zadevo reši. Zaradi tega mislim, da lahko samo vojska prevzame nalogo za pomirjevanje v deželi, preden bo prepozno. Mislim, da je moje ravnanje pravilno spričo nevarnosti bombardiranja v škodo nedolžnega prebivalstva in državnega imetja.»

Pozneje je general Lucero ponovno govoril po radiu in je sporočil, da je oblast prevzel vojaški odbor, ter je sporočil «svojo nepreklicno ostavko». Izjavil je, da je imenoval vojaški odbor «upoštevajoč odpovedno dejanje predsednika» in zaradi tega, «da se prepreči nepotrebno prelivanje krvi med brati».

Ob 17. uri po krajevnem času je vojaški odbor po radiu oddajal sledeče poročilo namenjeno vojaškim poveljstvom na obeh straneh: «Sporoča se vsem poveljstvom, ki so ostala zvesta, da bodo morala ustaviti boje in ostati s svojimi četami na doseženih položajih. Pozivajo se nasprotna poveljstva, da sprejmejo enake ukrepe, da se prepreči prelivanje krvi, medtem ko se vodijo pogajanja za pomirjenje in za dokončno prenehanje sovražnosti».

Pozneje je radio javil, da je bil dosežen sporazum o ustavitvi bojev in da se bodo pogajanja začela opolnoči po krajevnem času. Pogoji, ki so jih postavili uporniki, so: 1. Odstop Perona in celotne vlade. 2. Priznanje novih oblasti, ki jih bodo imenovale uporniške sile. Prvi pogoj je dejansko že izpolnjen in tudi glede drugega pogoja bo verjetno dosežen sporazum še v teku noči.

Neki visoki častnik upornikov je glede načrta za upor izjavil, da je bilo določeno, naj se upor začne v Cordobi, zato da bodo tja pritegnili čim večje število vojaštva, ki je ostalo zvesto Peronu. Medtem ko so se uporniki iz Cordobe po kratkem upiranju razbežali na bližnje gorato področje, so se uporniške vojaške sile istočasno polastile oblasti v raznih pokrajinah in mornarica, ki je imela v rokah Puerto Belgrano, je odplula pred Rio de La Plata in prisilila tamkajšnje oblasti na kapitulacijo. To se je dogajalo, medtem ko je vladni radio še vedno javljal, da je po zadušitvi upora v Cordobi vse državno ozemlje v rokah vladnih sil. Ko pa je mornarica poslala ultimat vladi in zažugala, da bo bombardirala prestolnico, se je Peron odločil na odstop in ob 16.30 je general Lucero po radiu prebral njegovo poslanico.

V pričakovanju rezultatov pogajanj pa je v prestolnici prišlo do neredov. Vojaški odbor je potrdil in poostril obsedno stanje, da zagotovi red.

Okoli 19. ure po krajevnem času so vojaški oddelki ob podpori dveh tankov obkolili sedež peronistične skrajno desničarske organizacije «Alianza libertado nacionalista». Člani te organizacije so stražili tudi prostore radijske postaje in ko je skupina civilistov skušala postajo zavzeti, je prišlo do spopada in slišali so se tudi streli. Do hudega spopada med policijo in protiperonističnimi demonstranti je prišlo tudi pred prostori urugvajskega poslaništva v Buenos Airesu. Bilo je več ranjenih. Vojaški oddelki so zasedli tudi tajništvo za tisk v predsedništvu vlade ter obkolili vladno palačo.

Glavni tajnik Splošne zveze dela Hugo De Pietro je pozval delavce, naj ostanejo mirni in naj ne zapustijo dela. Proti večeru pa se je na ulicah polagoma zbrala večja množica protiperonističnih demonstrantov.

Šefi diplomatskih misij v Buenos Airesu so se zvečer sestali na posvetovanje v urugvajskem poslaništvu.

Zadnji sovjetski vojak zapustil Avstrijo

DUNAJ, 19. — Sporočilo avstrijske vlade naznanja, da je sovjetski veleposlanik na Dunaju Iljišev v spremstvu vrhovnega poveljnika sovjetskih čet v Avstriji generala Bojkova danes predpoldne obiskal podkanclerja Adolfa Schaerfa in ga obvestil, da bo zadnji sovjetski vojak zapustil avstrijsko ozemlje do 20. ure danes zvečer.

Schaerf je prosil sovjetskega veleposlanika, naj izrazi sovjetski vladi hvaležnost avstrijske vlade, ker so sovjetske čete zapustile Avstrijo še pred rokom, ki ga predvideva državna pogodba.

Obenem je zadnji kontingent britanskih okupacijskih čet v Avstriji danes predpoldne z vlakom zapustil Dunaj. Na vlaku je bilo približno 200 oseb častnikov in vojakov z družinami. Ob odhodu jih je pozdravil poveljnik britanskih čet na Dunaju general Howard.

V IZBOLJŠANEM MEDNARODNEM OZRAČJU PO ŽENEVSKI KONFERENCI

Danes v New Yorku začetek X. zasedanja glavne skupščine OZN

Na zasedanju se bo zbralo 19 zunanjih ministrov, med njimi ministri vseh štirih velesil - Ponovno vprašanje kitajskega članstva v OZN - Izpopolnitev varnostnega sveta ter vprašanje Severne Afrike, Cipra in Nove Gvineje na dnevnem redu

NEW YORK, 19.

Jutri se začne v New Yorku deseto zasedanje glavne skupščine OZN. Otvoritvene seje se bo udeležilo vsaj 19 zunanjih ministrov držav članic. Letošnje zasedanje največje svetovne organizacije se začenja v boljšem ozračju kot dosedanja zaradi ugodnejšega mednarodnega položaja, ki je nastal po ženevski konferenci štirih velikih. V krogih OZN sodijo, da bo tudi deseto zasedanje glavne skupščine odražalo dejstvo, da se razdobje hladne vojne končuje.

Med zunanjimi ministri, ki bodo navzoči jutri v veliki dvorani palače OZN, bodo ministri štirih velesil — Foster Dulles, Molotov, MacMillan in Pinay, ki bodo gotovo imeli ob robu konference še posebej zasebne stike — nadalje belgijski zunanji minister Spaak, avstralski Casey, novozelandski MacDonald, češkoslovaški David, danski Hansen, egiptovski Favzi, indonezijski Agoeng, mehiški Padilla Nervo, norveški Lange, švedski Unden, siamski Vaitajakon, jugoslovanski Popović, beloruski Kiseljev, ukrajinski Palamarčuk in končno dr. Jeh, zastopnik Čangkajškovega režima. Poleg tega bo Holandsko predstavljal minister brez listnice Luns.

Prvo delo, ki ga bo morala glavna skupščina opraviti, bo ureditev notranjih vprašanj. Ob tej priložnosti bo ZSSR, kot vsako leto, nedvomno spet postavila vprašanje kitajskega predstavništva, ki bo verjetno odloženo do kasnejše diskusije. Prav tako bo ZSSR zahtevala, naj Združeni narodi priznajo pekinško vlado kot edinega zakonitega zastopnika Kitajske. To predvidevanje potrjuje uvodnik, ki ga je v soboto objavila moskovska «Pravda» in ki piše, da «sovjetska vlada še enkrat vztraja pri tem, da mora predstavnik LR Kitajske brez odlašanja zavzeti mesto, ki mu po pravici pripada v okviru Združenih narodov».

Nadalje bo morala glavna skupščina izvoliti novega nestalnega člana Varnostnega sveta. Kandidirata Poljska in Filipini. Izpraznjeni sedež je doslej pripadal Turčiji. Ker sloni razdelitev nestalnih sedežev v Varnostnem svetu na regionalni osnovi, ima Poljska, zlasti še glede na novo mednarodno ozračje, več možnosti za izvolitev, čeprav se zdi verjetno, da bodo ZDA podpirale filipinsko kandidaturo.

Glede razdelitve raznih funkcij v skupščini verjetno ne bo diskusij. Imena predsednikov raznih komisij so v glavnem že znana, pa tudi za predsedstvo skupščine je praktično en sam kandidat, čilski predstavnik Massa. Za podpredsednika so se že sporazumeli, da bodo izvolili, poleg predstavnikov petih stalnih članic Varnostnega sveta še zastopnika Luksemburga in Etiopije.

Med raznimi političnimi vprašanji, o katerih bo morala glavna skupščina razpravljati, je morda najvažnejše severnoafriško. Trinajst držav afriško-azijske skupine je predložilo resolucijo, ki prikazuje alžirsko vprašanje kot kolonialni problem. Francija se bo branila predvsem z juridičnimi argumenti, kajti uradno je Alžir, z razliko od Maroka in Tunizije, že dolgo časa sestavni del francoskega državnega ozemlja.

Govorili bodo tudi o Maroku, kjer se arabske dežele prav tako zavzemajo za neodvisnost dežele, najbolj kočljivo kolonialno vprašanje, ki je na dnevnem redu glavne skupščine, pa je verjetno ciprsko. Otok «upravlja» Velika Britanija, medtem ko zahteva Grčija za prebivalce pravico do samoodločbe, Turčija pa zatrjuje, da je četrtina prebivalstva turškega rodu in da ji je zaradi tega angleška uprava bolj prav kot grška. Nedavni trojni razgovori o tem vprašanju v Londonu so se končali z neuspehom, medtem ko se na Cipru nadaljujejo neredi.

Indonezija bo poskušala sprožiti obsežnejšo diskusijo o vprašanju zahodne Nove Gvineje. Holandska, ki upravlja to ozemlje, se odločno upira vsakršnim pogajanjem, Avstralija pa ima podobno stališče kot Turčija do Cipra. Kot je znano, upravlja Avstralija vzhodni del Nove Gvineje in se je lani odločno uprla indonezijskim zahtevam. Na dnevnem redu so nadalje še vprašanja Koreje, usoda palestinskih beguncev in rasistične politike v Južni Afriki. Vsa ta vprašanja so zadnja leta glavne skupščine, ko so končale zasedanje, vedno prepustile nerešena naslednjemu zasedanju.

Sovjetski zunanji minister Molotov je danes nekoliko pred poldnevom obiskal sedež Združenih narodov in napravil protokolarni obisk pri glavnem tajniku OZN Dagu Hammarskjoeldu.

Podaljšana za 20 let sovjetsko-finska pogodba

MOSKVA, 19. — Sovjetsko-finski razgovori so se danes zaključili s podpisom sporazuma o podaljšanju pogodbe o prijateljstvu in medsebojni pomoči iz leta 1948, za drugih 20 let in o vrnitvi oporišča Porkkala Finski.

Za Finsko sta podpisala ministrski predsednik Kekkonen in obrambni minister Skog, za Sovjetsko zvezo pa ministrski predsednik Bulganin.

Po podpisu sporazuma je Hruščev izjavil: «Z likvidacijo našega vojaškega oporišča ustvarjamo mnogo boljše oporišče za naše prijateljstvo: oporišče miru na svetu».

Ko se je ceremonija zaključila, je Vorošilov priredil sprejem na čast predsedniku Paasikiviju. Poleg drugih povabljencev so bili tudi člani diplomatskega zbora v Moskvi.

Na tiskovni konferenci, ki je bila popoldne v zunanjem ministrstvu, so novinarjem izročili besedilo skupnega sovjetsko-finskega poročila, besedilo zapisnika, s katerim se pogodba, ki je bila sklenjena leta 1948, podaljša za 20 let, ter sporazum o vrnitvi Porkkale.

Pogodba o prijateljstvu in medsebojnem sodelovanju se podaljša za 20 let od dneva, ko bo zapisnik stopil v veljavo, t. j. ko ga bosta ratificirala finski parlament in prezidij vrhovnega sovjeta SZ. Če ne bo ne ena ne druga stran pogodbe odpovedala eno leto pred zapadlostjo, se bo ta podaljšala za drugih pet let.

Sporazum o vrnitvi Porkkale Finski pa določa, da bo Sovjetska zveza umaknila vse svoje oborožene sile in izročila vse ozemlje tega oporišča Finski v treh mesecih po izmenjavi ratifikacijskih listin. Vse imetje, ki je na sovjetskem področju v Porkkali, se bo vrnilo Finski v stanju, v kakršnem bo, ko se bodo čete umaknile. Vojašnice, zaloge, in civilna stanovanja, ki so jih zgradili Sovjeti, bodo izročeni Finski brezplačno.

V uvodu sporazuma je rečeno, da sta prezidij vrhovnega sovjeta SZ in predsednik finske republike sklenila podpisati sporazum «upoštevajoč sedanje odnose dobrega sosedstva med Sovjetsko zvezo in Finsko, ki se ugodno razvijajo, in medsebojno zaupanje, ki se stalno krepi».

Skupno poročilo o pogajanjih pravi med drugim, da sta sovjetska in finska vlada «potrdili, da bodo njuni napori v zunanji politiki v bodoče usmerjeni k nadaljnji pomiritvi mednarodne napetosti in k prispevanju k miru in varnosti med narodi».

Senator Kefauver na obisku v FLRJ

BEOGRAD, 19. — Jutri bo prispel na dvodnevni zasebni obisk v Beograd ugledni senator ameriške demokratične stranke Estes Kefauver. Po vesteh iz dobro obveščenih krogov bo septembra in oktobra več ameriških senatorjev in poslancev obiskalo Jugoslavijo.

Jutri pa bo prispela v Jugoslavijo delegacija vsekitajske sindikalne federacije. Med dvajsetdnevnim bivanjem v Jugoslaviji bodo delegati kitajskih sindikatov obiskali več podjetij, zadrug in socialnih ustanov v Srbiji, na Hrvaškem, v Sloveniji ter v Bosni in Hercegovini in se seznanili z delavskim samoupravljanjem. Delegacija bo prisostvovala tudi plenumu centralnega sveta sindikatov Jugoslavije, ki bo 23. in 24. t. m. v Beogradu.

Strah demokristjanskih vrhov pred mednarodno pomiritvijo

Značilno predavanje poslanca Bettiola o „psevdopacifistični kampanji" - Pomen Fanfanijevih pozivov v Salzburgu - Razgovor med Fanfanijem in Segnijem - Togliattijev odgovor tajniku DC

(Od našega dopisnika)

RIM, 19. — Predsednik vlade Segni se je danes predpoldne vrnil z letalom v Rim s kratkega obiska na Sardiniji. Kmalu nato je sprejel na Viminalu političnega tajnika demokristjanske stranke Fanfanija, nato pa notranjega ministra Tambronija.

O čem sta razpravljala Segni in Fanfani, ni znano. Kaže pa, da ni med predsednikom vlade in vodstvom demokristjanske vlade popolne enotnosti glede nekaterih vprašanj notranje in zunanje politike. Tako je bila na primer prav danes razvidna razlika med zatrdili predsednika vlade in zunanjega ministra o potrebi, da tudi Italija prispeva k mednarodni pomiritvi, in med stališčem, ki ga je izrazil predsednik zunanjepolitične komisije poslanske zbornice demokristjanski poslanec Giuseppe Bettiol, na predavanju o sedanjem mednarodnem položaju.

Bettiol je dejal, da sta zunanja in notranja politika samo dve plati ene same politike, ki naj skrbi za «demokratično varnost», in da je bil smisel italijanske zunanje politike v zadnjih desetih letih, da se dežela zavaruje pred vsako nevarno pustolovščino. Nato je Bettiol prišel k bistvu stvari, kar je hotel povedati. Dejal je, da morajo zahodne države s posebnim nezaupanjem sprejemati vse pomirjevalne ponudbe. «Kot je bil včerajšnji imperativ, da moramo postati močnejši od najmočnejšega, tako moramo zdaj postati bolj zviti od najbolj zvitega, če hočemo biti kos psevdopacifistični in psevdopomirjevalni kampanji, ki prihaja z Vzhoda,» je dejal Bettiol.

Predsednik zunanjepolitične komisije je zaključil: «Pustimo, naj gre Pietro Nenni kot turist poskušat somove plavuti na kitajskih banketih, toda mi, zunanjo politiko delamo edino demokratične sile, odgovorne za varnost in prihodnost dežele.»

Te izjave kažejo na dejansko bojazen pred svetovnim pomirjenjem, ki je opazna v demokristjanskih vrhovih. Tako pripisujejo v rimskih političnih krogih poseben pomen referatu, ki ga je imel Fanfani na sestanku delegatov katoliških strank v Salzburgu, zlasti onim delom, v katerih je sekretar italijanske demokristjanske stranke pozval vse katoliške stranke, naj vskladijo svoje delovanje in si skupno prizadevajo, da se čimbolj pospeši proces gospodarske in politične integracije zahodne Evrope, ki jo ima Fanfani celo za pogoj koeksistence in popuščanja napetosti v svetu.

Fanfanijev poziv k nujni vskladitvi akcije katoliških sil imajo za izraz vznemirjenosti vodilnih katoliških krogov, tudi Vatikana, spričo mednarodnih dogodkov, v katerih igrajo katoliške stranke podrejeno vlogo. Zlasti se boje, da bi koeksistenca in popuščanje napetosti prekrižali načrte o integraciji «male katoliške Evrope». Pa tudi na notranjem političnem področju si katoliški vrhovi od mednarodnega pomirjenja ne obetajo nič dobrega in navajajo kot poučen primer, da je leta 1948, ko je bila svetovna napetost verjetno na višku, demokristjanska stranka dobila absolutno večino v parlamentu.

S to akcijo povezujejo tudi Scelbovo potovanje v Zahodno Nemčijo, kjer ima v načrtu razgovore z nemškimi politiki, zlasti z Adenauerjem in von Brentanom.

Fanfaniju je odgovoril tudi Togliatti, ki je včeraj nastopil kot glavni govornik na festivalu «Unità» v Genovi. Med drugim je Togliatti sarkastično opozoril, da Fanfani zahteva, da bi se morali italijanski komunisti odreči vseh vezi s sorodnimi strankami v svetu, obenem pa si prizadeva za čim tesnejše sodelovanje evropskih katoliških strank. Nadalje je Togliatti zahteval, da se mora svetovno pomirjenje odražati tudi v notranjem pomirjenju v italijanski politiki.

V poglavje notranjega pomirjenja spada tudi zadeva z vojaškimi sodišči. Danes so predložili poslanski zbornici poročili večine in manjšine pravne komisije o zakonskemu ukrepu glede pristojnosti vojaških sodišč. Večinsko poročilo je naklonjeno vladnim predlogom, poročilo manjšine, ki sta ga podpisala Cavallaro in Berlinguer, pa zahteva, da vojaška sodišča v mirnem času ne smejo imeti jurisdikcije nad državljani, ki trenutno ne služijo vojske.

A. P.

Mendès-France pri Titu

BEOGRAD, 19. — Danes je predsednika republike Tita, ki je na kratkem oddihu na Belju, obiskal bivši predsednik francoske vlade Mendes-France, v spremstvu svojega sina Bernarda in francoskega veleposlanika v Beogradu F. Couleta. Predsednik republike je goste zadržal na kosilu. Maršal Tito in Mendes-France sta izkoristila obisk za daljši razgovor, ki mu je prisostvoval tudi francoski veleposlanik.

IZSUŠILI BODO del Koprskega zaliva

Dela bodo stala dve in pol milijarde dinarjev

Na večdnevni konferenci kmetijskih strokovnjakov koprskega okraja ter profesorjev agronomske fakultete, ki je bila te dni v Kopru, so izdelali desetletni perspektivni načrt melioracijskih del na tem področju ter investicijski elaborat za izsušitev v Koprskem zalivu. Načrt predvideva 2 milijardi 600 milijonov dinarjev investicij za melioracijo Kornalunge, Dragonje, Valdernige in drugih področij ter za osušitev morske plitvine pri Kopru približno od izliva Rižane do Kopra. Z osušitvijo tega zaliva, ki ima prednost pri naštetih izboljševalnih delih, bodo v primeru, da bo načrt odobren, začeli že prihodnjo pomlad. Posušena površina bo dala 220 ha plodne zemlje in bo omogočila gradnjo moderne ceste, ki bo občutno skrajšala in izboljšala zvezo med Koprom in Ankaranom.

TRST SOGLASNO ZAHTEVA TRADICIONALNE PROGE ZA

Daljni vzhod, Južno Afriko Severno Evropo in Dalmacijo

Resolucijo bo občinski svet jutri izročil predsedniku republike - Dekleva, Gruber - Benko in drugi svetovalci predlagajo naj posebna delegacija tržaškega ljudstva predloži resolucijo pristojnim oblastem v Rimu

Na včerajšnji izredni seji tržaškega občinskega sveta je bilo na dnevnem redu samo vprašanje pomorstva, ki pa je tako pomembno, da je privabilo izredno število občinstva. Sejo je vodil podžupan Visintin, ki je v uvodnem govoru pojasnil, da so predstavniki političnih strank zastopanih v občinskem svetu že sestavili skupno resolucijo, katero bo sedaj izglasoval občinski svet. Resolucijo bo občinski svet predložil predsedniku republike in ministrom, na svečanem sprejemu, ko bodo v sredo obiskali Trst. Resolucijo bodo tudi poslali vladnim predstavnikom v Rim, v nedeljo pa bodo o njej razpravljali župani vseh obmorskih jadranskih mest na sestanku v Bariju, kjer bo prisoten tudi minister za pomorstvo Cassiani.

Po prečitanju resolucije, katero objavljamo v celoti, so občinski svetovalci podali samo kratke glasovalne izjave, saj je občinski svet glede tega vprašanja dosegel izredno enotno stališče in so resolucijo že podrobno proučili predstavniki vseh političnih strank.

Zlasti je bila pomembna izjava svetovalca dr. Dekleve, katero objavljamo v celoti:

Medtem ko mi razpravljamo, da bi soglasno izglasovali skupno resolucijo o tržaškem pomorstvu po vsebini slično resolucijam, ki smo jih že v preteklosti izglasovali in ki so ostale brez rezultata, so predstavniki Genove ne glede na politično pripadnost in ne da bi čakali na razprave odšli v Rim, da pred odgovornimi predstavniki oblasti branijo interese svojega mesta, in so dosegli izjave v škodo interesom našega mesta.

Stanje tržaškega pomorstva je dobro znano. Stanje je tragično. Dovolj je upoštevati, da se je tonaža ladjevja PIN, ki je služilo našemu pristanišču, znižala od leta 1939 do 1955 s 360 tisoč na 56 tisoč ton in da so ladje zgrajene v tržaških ladjedelnicah s pomočjo tržaškega fonda ERP povečini odšle v Genovo, ki se sedaj upira vrniti motorni ladji «Asia» in «Victoria».

Trst, pomorsko mesto, ki se je razvilo zaradi svojega geografskega položaja, je sedaj skoro brez ladij in pomorskih prog. Trst izgublja zaradi negativne politike vedno bolj svojo naravno vlogo tranzitnega pristanišča med obširnim srednjeevropskim zaledjem in Bližnjim ter Daljnim vzhodom. Prav ta vloga pa bi morala postati še pomembnejša zaradi pomirjenja, ki prihaja vedno bolj do izraza med Vzhodom in Zahodom.

Brez dvoma je vprašanje tržaškega pomorstva za delno olajšanje neznosne gospodarske krize, ki prihaja do skrajne meje in ki sili na tisoče Tržačanov k izseljevanju, kot ga še ni zabeležila tržaška zgodovina.

Vse napore je treba napraviti, da se pravično reši vprašanje tržaškega pomorstva, vendar se ne sme pozabiti, da s tem ne bo rešeno vprašanje tržaškega gospodarstva. Da bi se gospodarsko življenje Trsta postavilo na solidne osnove je treba po vrsti rešiti tudi druga gospodarska vprašanja. Za tržaško pristanišče je na primer življenjskega pomena ugoden zaključek mednarodne konference o tržaškem pristanišču, predvidene v londonskem sporazumu in pri kateri morajo sodelovati tudi predstavniki tržaškega gospodarskega življenja in delovnih ljudi. V to vrsto spada tudi vprašanje integralne proste cone, katero zahteva vse prebivalstvo tržaškega ozemlja z izjemo posameznih dobro znanih ljudi, ki so zvezani z monopolističnimi in partikularističnimi interesi. Poleg tega čaka tržaško gospodarstvo že več kot leto dni uresničitev obljube o rotacijskem fondu, katerega bi morali upravljati predvsem eksponenti lokalnega gospodarstva.

Med ta vprašanja spada tudi vprašanje deželne avtonomije, ki se ne premakne naprej. Vsa ta vprašanja je treba rešiti zato, da se ustvarijo za tržaško gospodarstvo osnovni pogoji za razvoj.

Z zadovoljstvom jemljem na znanje, da bo resolucija predložena predsedniku republike, vendar pa smatram, da pretekle izkušnje dovolj jasno govore, da bi morala to resolucijo predložiti odgovornim organom v Rimu delegacija, ki bi predstavljala vse delovno prebivalstvo. Smatram, da bi morali biti vključeni v delegacijo ne samo predstavniki naše občine, temveč tudi prestavniki ostalih občin ozemlja, saj nedvomno tvorijo te občine skupno enoto interesov s tržaško občino.

Glasoval bom za resolucijo v upanju, da ne bo dosegla samo razumevanje, katerega bodo spremljale obljube, temveč takojšnjo rešitev vprašanj, kar naj ozdravi gospodarski položaj mesta.

V imenu tržaške fronte je govoril svetovalec Tolloy, ki je poudaril pomembnost enotnega stališča občinskega sveta. Gregoretti (DC) pa je govoril o polemiki med Genovo in Trstom, podčrtal, da so tržaške zahteve minimalne in da je tovor za zahtevane ladje zagotovljen.

Zanimiva so bila izvajanja svetovalca Teinerja (PSI), ki je obrazložil predvsem pomembnost državnih družb, ki ne smejo delovati s kriterijem ozke «ekonomičnosti», temveč so ustanovljene zato, da služijo splošnim državnim interesom. V zaključku je poudaril zahtevo, da se zahtevani ukrepi izvrše takoj. Svetovalec Agneletto (SDZ) je govoril o enotnem stališču občinskega sveta, ki prihaja do izraza tako na seji, kot je že prišlo pri sestavi skupne resolucije. Radich (PCI) je prav tako pozdravil soglasje občinskega sveta in prečital krajšo programatično izjavo svoje stranke.

Svetovalka Gruber-Benco (PSDI) je v imenu svoje stranke izjavila solidarnost resoluciji in opozorila na pomembnost, zaradi načina kako bo resolucija predložena predstavnikom oblasti. Svetovalka je zato predlagala, da bi resolucijo nesla v Rim posebna delegacija, in da bi se predstavnikom tržaškega prebivalstva ob tej priliki moral pridružiti tudi vladni komisar Palamara.

Prof. Colotti (PLI) je govoril o škodljivosti ostre polemike med raznimi italijanskimi mesti, kar pa je povzročilo stališče Genove, ki upošteva le svoje lokalne interese.

Razprava se je zaključila z izvajanji svetovalca Morellija (MSI), ki je govoril o pomembnosti državnih pomorskih družb in svetovaca Geppija (PRI), ki je poudaril, da predstavlja okrepitev rednih prog najvažnejšo zahtevo zalednih držav.

Po kratkih zaključnih besedah podžupana ing. Visintina je občinski svet soglasno sprejel predloženo resolucijo.

Soglasne zahteve občinskega sveta

Tržaški občinski svet VZNEMIRJEN zaradi stalne gospodarske krize mesta in zaradi hude zamude pri izvajanju osnovnih ukrepov, ki so bili najavljeni že pred letom dni in katere še vedno proučujejo;

OPOZARJA na resolucije in memorandume o pomorstvu in tržaškem pristanišču sprejete 18.11.1952, 3.12.1954 in 18.2.1955, ki so bile potrjene s strani beneškega občinskega sveta z resolucijama, sprejetima 19. februarja in 17. maja 1955, in katere so soglasno potrdili tudi župani jadranskih mest, parlamentarci, predstavniki gospodarskih kategorij in gospodarskih ustanov na zasedanju 18. junija 1955;

UPOŠTEVA da zhteve, formulirane v omenjenih resolucijah, predstavljajo nujni minimum, da se vrne jadranskim pristaniščem in predvsem tržaškemu pristanišču sposobnost za življenje;

z zadovoljstvom jemlje na znanje obnovo redne potniške proge Trst - Severna Amerika z motornima ladjama «Saturnia» in «Vulcania» in okrepitev proge Trst - Južna Amerika s štirimi tovornimi ladjami;

upošteva izraženi namen pristojnega ministrstva, da se ustanovi trgovska proga Jadran - Daljni vzhod, okrepijo proge Jadran - Spanija, Jadran - Sverna Evropa in Jadran - Južna Afrika ter da se takoj premestita v Trst motorni ladji «Asia» in «Victoria»;

spodbujen spričo zagotovil predsednika vlade glede tega vprašanja izrečenih predstavnikom tržaškega občinskega sveta;

ugotavlja, da je razpolagalo tržaško pristanišče leta 1939 s 316.798 tonami linijskega ladjevja državnih pomorskih družb, sedaj pa razpolaga le s 56.046 tonami, medtem ko so se odhodi znižali od 1939. do 1944. leta s 650 na 240,

v celoti potrjuje vse prejšnje sklepe in

ZAHTEVA,

da se takoj ustanovijo oziroma okrepijo sledeče proge, ki bi ustvarile pravično ravnotežje v trgovski dejavnosti italijanskih pristanišč:

a) Proga Trst - Daljni vzhod z najmanj 4 hitrimi motornimi tovornimi ladjami tako, da bo imela reden mesečni odhod in se bo dotaknila različnih pristanišč Indije in Daljnega vzhoda.

b) Proga Trst - Južna Afrika z najmanj 3 hitrimi tovornimi motornimi ladjami, ki naj zamenjajo počasne in neodgovarjajoče Liberty.

c) Proga Trst - Severna Evropa s podvojitvijo sedanjih odhodov družbe «Tirrenia».

d) Okrepitev proge proti Siriji z dvema novima 3.000 do 3.500-tonskima ladjama, da bo proga dvakrat mesečna.

e) Proga Trst - vzhodna obala Jadranskega morja in to mešana tovorno-potniška.

Občinski svet izraža prepričanje, da bodo pri bližnji obnovi konvencij za družbe PIN poklicani lokalni strokovnjaki, ki lahko dajo dejanski prispevek za rešitev vprašanj, od katerih je odvisna krepitev tržaškega gospodarstva.

GLEDE NEMŠKIH MEJA se Ulbricht pridružuje stališču SZ

Danes se bodo verjetno zaključili razgovori vzhodnonemške delegacije v Moskvi - Bonnska vlada soglasno odobrila uvedbo diplomatskih odnosov s SZ

MOSKVA, 19. — Razgovori med sovjetsko in vzhodnonemško delegacijo so se danes nadaljevali. Seja je trajala do prvih popoldanskih ur in na njej sta Bulganin in Hruščev govorila v imenu Sovjetske zveze, medtem ko so v imenu vzhodnonemške vlade govorili ministrski podpredsednik Ulbricht, podpredsednik demokristjanske stranke Nuschke, zunanji minister Bolz in ministrski predsednik Grotewohl.

Maršal Bulganin je najprej omenil sovjetski sklep o ukinitvi sovjetskega visokega komisarja v Vzhodni Nemčiji. Zatem je Bulganin sporočil, da «zaradi spremembe življenjskih pogojev v Vzhodni Nemčiji in njih demokratizacije» bo vsa okupacijska zakonodaja takoj prenehala veljati na ozemlju demokratične republike.

Ulbricht je nato izrekel zadovoljstvo nad sporazumom med Zahodno Nemčijo in Sovjetsko zvezo o uvedbi diplomatskih odnosov ter o gospodarskem in kulturnem sodelovanju. Dodal je, da bo sporazum prispeval k omilitvi napetosti in k zbližanju med Bonnom in vzhodnim Berlinom. «Toda, je dodal Ulbricht, mi ne moremo dovoliti, da bi se revanšisti Zahodne Nemčije polastili oblasti z volitvami, ki bi se izvedle po hitlerjevskem sistemu, in da bi razširili svoja oporišča do Odre, zato da povzročijo spopad. Edino sredstvo, da se premaga sedanji položaj, v katerem si stojita nasproti dve vojaški skupini, je uresničenje sistema kolektivne varnosti».

Ulbricht je takole nadaljeval: «Vlada Zahodne Nemčije bi morala presojati položaj realistično in se prepričati, da lahko uveljavlja pravice samo v zvezni republiki. Izjave o nemških mejah nimajo nobene veljave, ker obstajajo glede tega mednarodne pogodbe ki imajo zakonito moč». Zatem je Ulbricht izjavil, da se njegova vlada strinja, da sovjetske čete še dalje ostanejo na vzhodnonemškem ozemlju, «da se zajamči mir za ves čas, dokler ne bodo zahodne države pripravljene likvidirati svojih vojaških oporišč v zvezni republiki».

«To pa vsekakor ne spreminja odgovornosti delavcev in kmetov, da učinkovito ščitijo nemško demokratično republiko s svojimi oboroženimi silami. Po odobritvi vojaških zakonov v Bonnu in ustanavljanju napadalne vojske bo nemška demokratična republika zvesto spoštovala obveznosti in pravice, ki jih ji varšavska pogodba nalaga», je pripomnil Ulbricht.

Zatem je Ulbricht poudaril, da bo pogodba, ki se pripravlja, pomenila začetek novega razdobja v razvoju vzhodnonemške republike in da so delavci in kmetje, ki so na oblasti v Vzhodni Nemčiji, prevzeli odgovornost, da predstavljajo miroljubne in demokratične interese vsega nemškega ljudstva, da se najde mirna rešitev nemškega vprašanja.

Za Ulbrichtom je govoril Otto Nuschke, ki je dejal, da je nova nemško-sovjetska pogodba protiutež pogodbi, ki so jo tri zahodne sile podpisale z Zahodno Nemčijo. «Ta pogodba, je dodal Nuschke, bo nudila Nemčiji suverenost, ki ne bo samo dozdevna kakor suverenost bonnske vlade».

Ministrski predsednik vzhodnonemške vlade Grotewohl pa je izjavil, da bo izvajanje pogodbe imelo za rezultat nuditi možnost, da se načne vprašanje nemške enotnosti v vsenemškem merilu. Razgovori se bodo nadaljevali jutri ob 17.30 po krajevnem času. Predstavnik nemške delegacije je izjavil, da bodo verjetno na tej seji podpisali napovedano pogodbo. Pred odhodom iz Moskve bodo voditelji vzhodnonemške delegacije imeli tiskovno konferenco.

Kakor javljajo iz Bonna, pa je danes zahodnonemška vlada soglasno odobrila uvedbo diplomatskih odnosov s Sovjetsko zvezo. V četrtek bo Adenauer podal poročilo o moskovskih razgovorih v Bundestagu, ki bo v petek glasoval o uvedbi diplomatskih odnosov s Sovjetsko zvezo. Predvideva se, da bo tudi Bundestag skoraj soglasno odobril moskovske sporazume.

Mikojan v Smederevu

BEOGRAD, 19. — Prvi namestnik predsednika sovjetske vlade Anastas Mikojan, ki je včeraj z ženo, hčerko in sinom Sergejem prispel v Beograd na letni dopust, je danes v spremstvu predsednika ljudske skupščine Srbije Petra Stambolića in veleposlanika Firjubina obiskal Smederovo, kjer si je ogledal znamenitosti mesta. Mikojan namerava obiskati Dubrovnik, kjer se bo zadržal več dni, nato pa si bo z jahto predsednika republike ogledal vsa večja mesta Dalmacije in Gornjega Jadrana.

GORIŠKA KNJIŽNICA Š NOVA GORICA

TRŽAŠKI DNEVNIK

SPOMINSKI DNEVI

Na današnji dan 1. 1941 se je iz čete na Mokrcu in iz skupine partizanov na Zali formiral Krimski bataljon.

Danes, TOREK 20. septembra Evstahij, Morana. Sonce vzide ob 5.47 in zatone ob 18.09. Dolžina dneva 12.22. Luna vzide ob 10.24 in zatone ob 19.43. Jutri, SREDA 21. septembra Matej, Blagoslav

Z VELIKEGA NEDELJSKEGA ZBOROVANJA V GLEDALIŠČU „ROSSETTI"

Integralna prosta cona pot k rešitvi gospodarske krize

Zborovanja, ki ga je priredil mestni odbor za prosto cono, so se poleg velike množice udeležili tudi predstavniki raznih političnih in gospodarskih ustanov - Zavrnjeni vsi ugovori nasprotnikov proste cone

V nedeljo dopoldne je bilo v gledališču «Rossetti» zborovanje, ki ga je priredil mestni odbor za prosto cono. To zborovanje je potrdilo, kako je med vsem prebivalstvom razširjeno prepričanje, da se lahko le z ustanovitvijo integralne proste cone reši gospodarska kriza, saj se je udeležila zborovanja zelo velika množica ljudi, ki so popolnoma napolnili ves parter in jih je bilo mnogo tudi v ložah in na galerijah. Zborovanja so se udeležili tudi predstavniki strank, gospodarskih krogov itd. Med njimi je bilo opaziti tudi občinskega svetovalca tov. Deklevo, tajnika tržaške federacije PSDI Lonzo itd. Na odru pa so bili člani odbora za prosto cono, predstavniki raznih trgovskih, industrijskih, zadružnih in drugih združenj, kakor tudi nekaterih strank in sindikatov. Med njimi je bil tudi tov. Kosmina, ki je predstavljal Kmečko zvezo in Slovensko gospodarsko-kulturno zvezo.

Najprej je predsednik mestnega odbora za prosto cono Bino Barbi podal zelo izčrpno poročilo o vprašanju proste cone. V uvodu je poudaril, da ne gre za novo idejo in pobudo, marveč da je ta ideja stara toliko, kolikor je staro resnično trgovinsko življenje mesta. Po prvi svetovni vojni je leta 1918 vprašanje proste cone postalo zelo pereče, ker je bilo treba rešiti gospodarsko in prometno krizo, ki je nastala z razpadom avstrijskega cesarstva. Toda zaradi opozicije izventržaških krogov takrat ni bilo mogoče uresničiti zamisli o prosti coni. Zato je skušal fašizem rešiti gospodarsko krizo med obema vojnama s politiko umetne industrializacije, ki pa ni mogla imeti pravega uspeha. Po letu 1945 je vprašanje trgovine in prometa zopet postalo zelo nujno.

Govornik je nato orisal delovanje odbora za prosto cono od njegovih početkov pa do danes. Najprej se je odboru pridružilo 10 združenj, ki so predstavljala 8000 podjetij s približno 30.000 uslužbenci. Kasneje so se pridružila še druga združenja. Odbor je zahteval od vlade, naj prizna vsemu področju takšno prosto cono, kakršna je že bila svoj čas v Zadru. To zahtevo odbora podpira sedaj skoraj vse prebivalstvo, ki se zaveda njene upravičenosti, saj odpade od vsega prometa v tržaškem pristanišču 85 odstotkov na tranzitni promet z zaledjem. Gre torej za priznanje trgovskega značaja Trstu, ki je vedno živel v glavnem od svojega morja. Prosta cona pa bi bila tudi v korist večini industrijskih podjetij, ker bi se znižali proizvodni stroški.

Bino Barbi je nato zavrnil trditve nekaterih krogov, ki pravijo, da prosta cona ne bi koristila gospodarskemu napredku Trsta, češ da je Trst tudi za časa Avstrije najbolj napredoval med leti 1892 in 1941, ko je Avstrija ukinila prosto cono. Toda ti kritiki pozabljajo, da je Avstrija namesto proste cone izdala veliko število drugih ugodnih ukrepov v korist pristaniškega prometa. Pri tem tudi ne smemo pozabiti, da je bil Trst takrat glavno avstrijsko pristanišče, to je pristanišče našega zaledja. Takrat je bil Trst glede na Avstrijo nacionalno pristanišče, ker je služil v glavnem avstrijskemu in le v majhni meri inozemskemu prometu. Sedaj pa je stvar ravno obratna: le 15 odstotkov je nacionalnega prometa, 85 odstotkov pa je inozemskega, kar pomeni, da je Trst praktično inozemsko pristanišče.

Tega stanja se zavedajo vsi. Le majhna krajevna klika zajedavcev nasprotuje prosti coni, ker trdovratno brani svoje stolčke in svoje privilegije. Zato naj ti ljudje menjajo sistem, ali pa naj gredo! Te govornikove besede je pozdravila množica z burnim ploskanjem; živahno pa je tudi ploskala nekaterim njegovim prejšnjim in naslednjim besedam. Govornik je nato dejal, da ni Trst izgubil le večino svojega ozemlja, marveč tudi večino mornarice, kar pomeni izgubo dela, trgovine, prometa, itd. Trstu so odvzeli celo večino ladij, ki so bile zgrajene s krediti tržaškega sklada ERP. V Trstu je sedaj registriranih samo 140.000 ton ladjevja, v Genovi pa kar 2 milijona ton! Zato izgubljajo Tržačani tudi zaupanje v bodočnost in v vlado, kar dokazuje množično izseljevanje. Zaradi tega izdajajo interese Trsta vsi tisti «kvalificirani» krogi, ki ugovarjajo ustanovitvi proste cone, pri čemer je Barbi mislil predvsem na tiste kroge, ki imajo v rokah ključne gospodarske položaje in diktirajo s tem gospodarsko politiko.

Vsi ugovori proti prosti coni izvirajo torej iz krogov, ki jim ni mar za gospodarski razvoj Trsta, le da ohranijo svoje položaje: Toda če je Trst zgubil vse, pa ni izgubil svojega geopolitičnega položaja, zaradi česar je prosta cona edino sredstvo, ki lahko ta položaj izkoristi in zopet oživi tržaško gospodarstvo. Zahteva po prosti coni ne prejudicira niti italijanske vrhovnosti, kakor trdijo določeni ljudje, ki strašijo tudi z denacionalizacijo Trsta, kar je naravnost smešno.

Nato je Barbi utemeljeval koristi, ki bi jih prinesla prosta cona in zavračal razne ugovore. Tudi tako imenovana velika industrija ni v celoti nasprotna prosti coni, ker se zaveda, da ji bo zmanjšanje proizvodnih stroškov v korist. Le malo industrijskih podjetij se mora bati konkurence. Zračunali so, da bi bilo v začetku od 30.000 delavcev in nameščencev industrijskih podjetij prizadetih samo 7000, toda s primernimi ukrepi bi se tudi za te preprečile neugodne posledice. Pri tem pa bi se okoristile vse ostale panoge, kakor so trgovina, mala industrija, obrt, pomorstvo, promet itd. Tudi ugovori velikih trgovcev s kavo ne držijo, ker bi zaradi proste cone ne zgubili notranjega italijanskega tržišča. Zato je tudi razumljivo, da je na primer pri Trgovinski zbornici nasprotno prosti coni samo predsedstvo, s katerim pa se večina kategorij ne strinja.

Ugovori nasprotnikov proste cone tudi ne držijo, kar se tiče deviz. Ti ljudje so tudi izračunali, da bi država izgubila na carinah in na davkih na proizvodnjo okoli 12 milijard lir, pri tem pa pozabljajo, da bi država prav tako dobivala carino in davek na proizvodnjo od blaga, ki bi šlo iz Trsta v njeno notranjost. Razen tega pa bi prihranila na podporah, ki jih mora sedaj dajati Trstu. Zato bi država v začetku izgubila kvečjemu 5 milijard, toda kmalu bi ta izguba prenehala, ker Trst lahko samemu sebi zadošča. Pozitivno pri tem pa bi tudi bilo, da bi imeli Tržačani dovolj dela in bi zopet pridobili zaupanje v bodočnost.

Odločno je treba tudi nasprotovati polovičnim ukrepom, ki bi upoštevali samo nekatere kategorije in ki bi pustili vse ostalo pri starem. Zato bi tudi delno prosto pristanišče ne zadostovalo. To je tudi treba jasno povedati vsem tistim rimskim krogom, ki nasprotujejo uvedbi integralne proste cone. Trst noče biti parazit, marveč hoče aktivno prispevati k okrepitvi gospodarstva vse države.

Po dolgem govoru Bina Barbija je prvi spregovoril geometer Corberi, ki je v imenu Krščanske demokracije pozdravil zborovanje in dejal, da se njegova stranka strinja z zahtevo po prosti coni. Pri tem pa je nekdo iz občinstva dodal: «Integralni!» V njegov govor je del občinstva vpadal tudi z drugimi besedami in vzkliki. Spregovorili so še Sajoviz za Komunistično partijo, Gruber-Bencova za PSDI, Tolloy za «Unione triestina», Radich za Delavsko zvezo in Aurelio Otello za Zvezo malih trgovcev.

Enote „Raggruppamenta Trieste" vključene v divizijo „Folgore"

Včeraj dopoldne je bila v vojašnici 82. pehotnega regimenta «Torino» na Opčinah vojaška ceremonija, na kateri so vključili razpuščene oddelke «Raggruppamenta Trieste» v divizijo «Folgore».

Točno ob 10. uri je v vojašnico prispel komandant divizije «Folgore», divizijski general Giorgio Negroni, ki je najprej pregledal postrojene čete, potem pa imel kratek govor in pozval vojake, da zamenjajo dosedanje vojaške kape s čepicami, ki so značilne za pripadnike divizije «Folgore. Po končani ceremoniji se je mimo tribune, na kateri je bil komandant divizije v spremstvu svojih častnikov, razvil defile prisotnih bataljonov, nakar se je general Negroni s spremstvom odpeljal k Sv. Justu, kjer je položil venec k spomeniku padlim.

PRVIČ PO PODPISU SPORAZUMA

Danes v Ljubljani sestanek mešane komisije

Stalna mešana jugoslovansko-italijanska komisija, predvidena po čl. 62 videmskega sporazuma o malem obmejnem prometu, se bo danes, točno po enem mesecu od kar je bil sporazum podpisan, sestala v Ljubljani.

Kot je znano določa čl. 62, da ima stalna mešana komisija nalogo zagotoviti izvedbo sporazuma ter pri tem rešiti vprašanja, ki bi lahko nastala zaradi različnega tolmačenja in uporabe določil sporazuma. Komisija mora rešiti tudi probleme, glede katerih se niso mogli sporazumeti pristojni lokalni organi.

Komisija bo morala na podlagi člena 40 prav tako določiti točen razpored pomorskih in avtobusnih zvez med Tržaškim ozemljem in sosednjimi jugoslovanskimi področji.

Mešana jugoslovanska-italijanska komisija se bo izmenoma sestajala v Ljubljani in Vidmu. Na sestanku v Ljubljani bodo med drugim tudi razpravljali o sporazumu, ki naj bi bil podpisan med jugoslovanskimi in italijanskimi zavarovalnimi in podobnimi ustanovami.

JUBILEJ ŠEMPOLAJSKEGA DRUŠTVA „ZARJA V SVOBODI"

LEPO USPEL KONCERT slovenske pesmi v Šempolaju

Poleg domačega zbora in okteta so nastopili še pevci iz Križa in Nabrežine - Pozdrav predstavnika SPZ

Šempolajskemu prosvetnemu društvu «Zarja v svobodi» je končno le uspelo prirediti svoj tradicionalni pevski koncert, ki ga prirejajo od osvoboditve dalje vsako leto enkrat v septembru. Kot je znano, je koncert prvič odpadel zaradi prepovedi policijskih oblasti, drugič pa zaradi slabega vremena.

Lepo vreme je nedvomno mnogo pripomoglo k številni udeležbi na šempolajskem koncertu, saj je bilo med poslušalci razen domačinov tudi mnogo okoličanov iz bližnjih in daljnih vasi ter Tržačanov. Ko se je na odru zvrstil šempolajski mešani zbor, so se okoli «brjarja», ki je bil postavljen pred odrom, zbrali poslušalci, katere je v imenu domačega prosvetnega društva pozdravil tov. Stanko Zidarič, nakar je pred mikrofon stopil tov. Mesesnel, ki je udeležence pozdravil v imenu Slovenske prosvetne zveze in nato dejal:

«Poseben pozdrav naj gre sodelujočim pevskim zborom, predvsem pa domačemu ter organizatorjem današnje lepe prireditve, ki je že deseta po vrsti. To pomeni, da proslavlja domače prosvetno društvo «Zarja v svobodi» že majhen jubilej, ki pa je velikega pomena. Zato naj moj pozdrav velja tudi vsem zvestim domačim pevcem, ki z vztrajnostjo gojijo našo lepo slovensko pesem ob zapadni meji tržaškega področja, kar mnogo doprinaša v borbi delovnega slovenskega človeka za narodni in kulturni obstoj. Zato vam želim mnogo uspehov v prepričanju, da boste nadaljevali z organizacijo svojih tradicionalnih koncertov in v upanju, da boste vašo kulturno delavnost razširili tudi na druga področja».

Prvi je nato nastopil domači mešani zbor, ki se je tokrat prvič predstavil zunanjemu občinstvu. Pod vodstvom Stanka Zidariča je zapel Aljaževo «Triglav», ki so jo poslušalci nagradili z zasluženim priznanjem. Za njimi so se na odru zvrstili pevci iz Križa, ki so pod vodstvom Mirka Guština zapeli Pregljevo «Moje dekle mi je pošto poslala», Vodopivčevo «Ob večerni uri» in Adamičevo «Lucipeter ban». Kriški pevci so svoje pesmi lepo in z gotovostjo odpeli in so jih poslušalci zato nagradili z močnim ploskanjem. Od gostov je nastopil še mešani pevski zbor prosvetnega društva «Igo Gruden» iz Nabrežine, ki je pod vodstvom Vladimira Švare zapel Gotovčevo «Nove brazde», Švabovo «Seena», Ocvirkovo «Igra kolo», narodno «Gor čez jezero», in Boštjančičevo «Ježek ima polje». Ni treba še posebej poudarjati, da je zbor, ki se je že večkrat in z uspehom uveljavil na raznih kulturnih prireditvah, tudi tokrat odlično izkazal.

Pod vodstvom Stanka Zidariča so nato nastopili šempolajski fantje, ki so zapeli Pregljevo «Štajerski fantič» in Ipavčevi «Imel sem ljubi dve» ter «Planinska roža». Zadnji pa je nastopil šempolajski mešani zbor pod vorstvom istega dirigenta, ki je zapel Adamičevi «Vasovalec» in «Oj zbogom ti planinski svet». Kot fantje, ki so nastopili v predzadnji točki sporeda, tako je tudi mešani zbor zelo dobro odpel svoji pesmi, pri čemer je bilo opaziti, da so se pevci na prireditev vztrajno in vestno pripravljali. Brez dvoma gre pri tem precejšnji del zasluge za uspeh pevovodji, ki mu je uspelo sestaviti res dober zbor, v katerem prinajajo do izraza tudi solisti.

Na splošno lahko rečemo, da je koncert dobro uspel in da so bili poslušalci z nastopom vseh pevskih zborov zadovoljni.

Po kulturni prireditvi se je razvila domača zabava, ki je v splošno zadovoljstvo mladine trajala v pozni večer.

KDAJ UZAKONITEV SLOVENSKIH ŠOL?

Nedeljski «Il Piccolo» prinaša v svoji goriški izdaji vest iz Rima v kateri je rečeno, da **«je že izdelan in da bo v kratkem predložen v proučitev vladi osnutek zakona glede slovenskih šol na Tržaškem in Goriškem»**. Po isti vesti naj bi bil minister za javno šolstvo Paolo Rossi mnenja, da **«morejo slovenske šole izpolniti delikatno in važno funkcijo v cilju boljšega medsebojnega poznavanja obeh sosednih narodov na tistem visokem nivoju kulturnih in duhovnih izmenjav, ki so najboljša osnova vsakemu prizadevanju za zbližanje ljudstev.»**

Naši čitatelji se bodo v tej zvezi gotovo spomnili, da je ob svojem nedavnem obisku v Trstu, minister Rossi zagotovil predstavnikom slovenskih šolnikov, da je zakonski osnutek za uzakonitev slovenskih šol pripravljen in da se bo vlada izrekla o njem na svoji prvi seji. Že pred časom je tudi vladni gen. komisar dr. Palamara izjavil, da bodo slovenske šole uzakonjene še pred začetkom novega šolskega leta.

Jasno je, da slovenska javnost v Italiji z nestrpnostjo pričakuje, da se bo to uresničilo, posebno še, ker je novo šolsko leto pred vratmi in ker bi vsako tudi najmanjše odlašanje ponovno najmanj za leto dni odložilo rešitev tega perečega vprašanja.

OD 21. do 25. T. M. III. DRŽAVNI KONGRES PRAVNIKOV

Predsednik republike Gronchi na kongresu pravnikov v Trstu

Na programu je tudi referat o vprašanju zakonodaje in izvrševanju sodstva v Trstu

Jutri se bo začel v našem mestu državni kongres pravnikov, ki bo trajal pet dni. Je to tretji kongres po vojni (prvi v Neaplju 1946. leta, drugi pa tri leta kasneje v Firencah) in organizacijski odbor je prejel do sedaj že prijave 1.000 odvetnikov iz vseh krajev Italije.

V častnem odboru je na prvem mestu predsednik republike Giovanni Gronchi, kateremu sledi kot podpredsednik odv. Enrico De Nicola. V odboru, ki je sestavljen iz 28 članov, so nadalje predsednik vlade Segni, predsednik parlamenta Leone, predsednik senata Merzagora, pravosodni minister Moro, podtajnik pravosodnega ministrstva Scalfaro, vladni generalni komisar Palamara, predsednik pokrajinskega poslanstva odv. Tanasco, tržaški župan Bartoli, predsednik vojaškega sodišča gen. Ugo Boncompagni, predsednik državnega sveta pravnikov odv. Calamandrei, rektor tržaške univerze prof. Ambrosino, predsednik juridične fakultete tukajšnje univerze prof. Manlio Udina, odv. prof. Ermanno Cammarata, prvi predsednik prizivnega sodišča dr. Consalvo, prvi predsednik kasacijskega sodišča dr. Enla, državni pravdnik pri kasacijskem sodišču dr. Manca, državni pravdnik pri tržaškem prizivnem sodišču dr. Mattera, preds. državnega kontrolnega sveta dr. Carbone in drugi.

V znanstvenem odboru, ki mu predseduje rektor naše univerze, pa so imena znanih odvetnikov kot prof. Pannain, Balzarini, Gius itd.

Otvoritvi kongresa bo prisostvoval tudi predsednik republike Gronchi. Njegov prihod je včeraj potrdil v občinskem svetu podžupan ing. Visintin. Otvoritev bo ob 11. uri v gledališču Verdi. Otvoritvi bo sledil sprejem, ki ga priredi pravnikom tržaška občina, nakar se bo popoldne začelo v prostorih univerze redno delo kongresa.

Zaključek kongresa bo v nedeljo zjutraj v veliki dvorani univerze, popoldne pa se bodo kongresisti s parnikom, seveda v primeru lepega vremena, odpeljali v Benetke. Pravnikom bo dana možnost, da se udeležijo tudi izleta na Dunaj.

Kongres bo razdeljen v razne odseke, kjer bodo diskutirali o perečih poklicnih vprašanjih: odv. Aldo Baseggio (v imenu milanske odv. zbornice) bo govoril o osnovnih potezah zakona o poklicih po nedavnem načrtu ministrske komisije, odv. prof. Pompeo Corso (Palermo) se bo dotaknil problema izvrševanja poklica in davkarije ter o tarifah za odvetniško delo. Odv. Remo Pannain in Enzo Morgera iz Trsta pa bosta govorila o procesualni kazenski zakonodaji, medtem ko bosta njuna kolega iz Genove odv. G. B. De Gregori in Carlo Podestà spregovorila o civilni procesualni zakonodaji. Za nas bo najbolj zanimiv referat, ki ga bo imel odv. Ermanno Cammarata v zvezi z vprašanjem zakonodaje o izvrševanju sodstva v Trstu.

Program sindikata kovinarjev ob volitvah tov. odborov

Sindikat kovinarjev Delavske zveze je ob priliki bližnjih volitev tovarniških odborov objavil svoj program. V njem se obvezuje, da se bo boril v podjetjih za obrambo sindikalnih svoboščin, proti diskriminacijam pri najemanju in odpuščanju delavcev, za pravico delavcev, da lahko berejo v prostem času v tovarni svoj sindikalni tisk, za pravico sindikalnih organizacij, da lahko v tovarnah zbirajo članarino. Nadalje se bo sindikat boril proti podeljevanju protistavkovnih nagrad, proti izsiljevanju, za spoštovanje vseh sindikalnih sporazumov in sporazumov o tovarniških odborih, za svobodne volitve teh odborov. Zahteval bo, da se zviša število članov tovarniških odborov, ki bodo oproščeni dela, da bodo lahko na ta način bolje opravljali svojo dolžnost. Program tudi zahteva zaposlitev novih vajencev v ladjedelnicah Sv. Marka in Sv. Roka ter v Tovarni strojev, dopolnitev pokojnin vsem uslužbencem CRDA, izboljšanje mezd, odškodnino za menzo ob plačanih praznikih, odpustih itd. ter 15.000 lir predujma na razne prejemke, ki pritičejo delavcem, in sicer za delavce, ki so največ let zaposleni ter sorazmerno za druge delavce. Končno zahteva sindikat tudi sklenitev točnega sporazuma o menzah v posameznih obratih.

Zrno do zrna pogača... zato ne podcenjujte skromnega prispevka, ki ga lahko žrtvujete za revnega dijaka. Tudi najmanjši dar bo zrno k pogači, ki jo Dijaška Matica nudi revnim dijakom. Dodajte torej tudi vi svoje zrno.

PISMO DELAVSKE ZVEZE ZVEZI INDUSTRIJCEV

PROTEST PROTI PRITISKU na delavstvo v ESSO Standard

Zahteva po sklicanju sestanka, da se zagotovi spoštovanje sporazuma o tovarniških odborih

V zvezi s pritiskom, ki ga izvaja ravnateljstvo «Esso Standard» na delavce glede na bližnje volitve tovarniškega odbora je Delavska zveza poslala Zvezi industrijcev pismo, katerega prepis je poslala tudi parlamentarni komisiji za preiskovanje razmer delavcev v Rimu ter na znanje tajništvu italijanskega sindikata petrolejskih delavcev in tajništva CGIL.

V pismu pravi, da se vodstvo podjetja Esso Standard v Trstu neposredno vmešava v bližnje volitve za obnovitev tovarniškega odbora. V ta namen izjavlja delavcem, da se v primeru zmage Delavske zveze na volitvah ne bo uresničil program obnove in proizvodnje, ki je bil že določen in za katerega je bilo tudi že odobreno državno posojilo. Ko je načelnik personalnega oddelka glavnega ravnateljstva iz Genove obiskal tržaško rafinerijo, je naravnost dejal delavcem, naj volijo proti Delavski zvezi. Ravnateljstvo tudi grozi, da bo preselilo delavce, ki delajo propagando za Delavsko zvezo. Ukazalo je tudi vodjem oddelkov, naj neposredno posežejo v volilno kampanjo v škodo liste Delavske zveze. Nadalje pritiska ravnateljstvo na sedanje člane tovarniškega odbora in skuša hromiti njihovo delovanje v obrambo delavcev. Končno je tudi organiziralo listo kandidatov za bližnje volitve.

Pismo ugotavlja, da je takšno ravnanje v nasprotju z vsako sindikalno prakso in s sindikalnimi svoboščinami ter onemogoča delavcem svobodno izražanje njihovih idej na sindikalnem področju in uveljavljenje pravic, ki jih jamčijo ustava in sindikalni sporazumi. Nadalje ugotavlja, da ni Zveza industrijcev doslej še nič uprenila, da bi ravnateljstvo Esso Standard prenehalo s svojim nezakonitim ravnanjem, za kar je torej tudi ona odgovorna.

Vsako vmešavanje v volitve tovarniških odborov namreč krši obveznosti, ki so jih sprejeli industrijci, in sporazume po katerih so te volitve samo stvar delavcev. Zato poziva Delavska zveza Zvezo industrijcev, naj opozori ravnateljstvo Esso Standard, da mora spoštovati sporazume, to je, naj preneha s sleherno propagando v korist ali škodo vseh sindikalnih organizacij, naj spoštuje popolno svobodo mišljenja in delovanja uslužbencev ter naj zagotovi, da nimajo proizvodni načrti nobene zveze z rezultati bodočih volitev.

Končno poziva Delavska zveza Zvezo industrijcev, naj na podlagi sporazuma z dne 8. avgusta 1948 čimprej skliče sestanek prizadetih strank, da proučijo vse potrebne ukrepe, s katerimi se bo zagotovilo točno izvajanje tega sporazuma.

„Leteči krožnik" reklamni balon?

V nedeljo zgodaj zjutraj so številni meščani opazovali okrogel svetlikajoči se predmet, ki se je precej hitro pomikal proti vzhodu. Ker zaradi velike višine tudi z daljnogledom ni bilo mogoče ugotoviti za kakšen predmet gre, so se seveda takoj pojavile domneve, da gre za «leteči krožnik», ki že nekaj let sem vznemirjajo nas uboge zemljane. Od nekod se je pojavila tudi verzija, da je bil ta predmet velik balon s kakimi 30 m premera, ki jih spušča neka italijansko-angleška komisija za jedrna raziskovanja v velikih višinah. Naj bo torej že tako ali drugače, dejstvo je, da je srebrnkast predmet kmalu izginil v daljavi in da smo bili zopet opeharjeni za srečanje z «Marsovci».

Toda dogodek se še ne konča pri tem. Včeraj so nam namreč s Tolminskega sporočili, da se je tam spustil na tla precej velik srebrnkast balon, ki ni bil nič drugega kot reklama tovarne znanih nemških avtomobilov «Volkswagen». V notranjosti balona so našli listek, na katerem je bilo zapisano, da ima tisti, kateremu pride v roko, pravico do posebne nagrade tovarne.

Prav gotovo ni naš namen razočarati one, ki verjamejo v «leteče krožnike», toda kaj možno je, da je bil predmet, ki so ga mnogi videli pri nas, prav ta reklamni balon.

PISMO PO NEDOLŽNEM ZAPRTIH ANTIFAŠISTOV

Kdaj bodo izpustili škedenjske antifašiste?

6 žena in 13 otrok zaprtih antifašistov v nevzdržnem položaju, brez sredstev za življenje

Žene zaprtih škedenjskih antifašistov so nam poslale pismo s prošnjo, da nekaj napišemo v zvezi s položajem njihovih mož, ki so že 6 mesecev zaprti pod obtožbo, da so sodelovali pri škedenjskem dogodku 1945. leta.

Svojo prošnjo utemeljujejo nesrečne žene s tem, da bi jim na ta način pomagali v borbi za osvoboditev njihovih mož, ki so povsem nedolžni.

«Sedaj se preiskava podaljšuje — nadaljuje pismo — in me živimo v zaskrbljenosti. Pri tem ne upoštevamo dnevnih potreb zaradi pomanjkanja materialne pomoči svojih mož, tudi zaradi naših 13 otrok, ki nimajo ničesar in me se ne vemo več kam obrniti.

Bile smo pri dr. Palamari in pri županu, ki nas nista sprejela, pisale smo predsedniku italijanske republike in ministru za sodstvo, vse smo napravile in še delamo, zato ker menimo, da je nepravično in nečloveško držati zaprte ljudi, ki niso krivi. Mislimo, da bi morala sodnija v takih primerih ravnati hitro, da bi na ta način preprečila zaskrbljenosti in bolečine. To tudi zato, ker sta bila dva od zapornikov aretirana že leta 1945, toda po 7 mesecih zapora izpuščena še v preiskovalnem postopku, ker nista bila kriva.

Poleg tega pripominjamo, da je bil dogodek, za katerega obtožujejo naše može, politične narave in zaradi tega po londonskem memorandumu nekazniv. Da so še v zaporu, je v nasprotju s podpisanim sporazumom.»

Tako pravi pismo, ki je dovolj jasno in zgovorno ter zaradi tega ne potrebuje nobenega komentarja. Zvedeli pa smo, da je uslužbenec železarne ILVA včeraj hotel vrniti delavski knjižici Plečnika in Stepančiča ženama obeh zaprtih antifašistov, ki pa seveda knjižici nista hoteli sprejeti. Dokler traja preiskava, nima ravnateljstvo pravice odpustiti dveh družinskih očetov z dela, posebno pa ne v takem primeru, kot je primer škedenjskih antifašistov.

ZARADI VPRAŠANJA ODŠKODNINE ZA MENZO

Danes pred železarno ILVA javno zborovanje kovinarjev

Policija prepovedala letak, ki obsoja ločeni sporazum CISL in UIL z ravnateljstvom

Danes ob 16.30 bo v Škednju pred železarno ILVA sindikalno zborovanje, na katerem bodo obravnavali vprašanje odškodnine za menzo. Ob tej priložnosti je nameravala izdati Delavska zveza letak, ki pa ga je policija prepovedala. Letak je najprej omenil sporazum iz leta 1946 med takratno enotno sindikalno organizacijo CGIL in glavnim ravnateljstvom ILVA, ki je določal, da postane odškodnina za menzo sestavni del mezde. Ravnateljstvo ILVA pa je kasneje odklonilo izvajanje tega sporazuma. Delavci so se nato dolgo borili za njegovo priznanje in FIOM iz Benetk se je obrnila celo na sodišče. 30. junija 1955 je to sodišče razsodilo, da se mora sporazum izvajati in da mora torej odškodnina za menzo za plačane praznike, 13. plačo, dopust itd. postati sestavni del mezde.

V letaku je bilo tudi zapisano, da se je ravnateljstvo ILVA hotelo izogniti izvajanju razsodbe beneškega sodišča s tem, da je sklenilo 27. avgusta ločen sporazum s CISL in UIL. Namesto da bi izplačalo odškodnino vzvratno do leta 1946 z obrestmi vred, je s sporazumom pristalo le na izplačilo dveh let, to je vzvratno do 11. novembra 1953, in še tega samo 55 odstotkov. Zaradi tega dobe delavci samo 10.000 lir namesto 88.000 lir, ki jim pritičejo po razsodbi

Podkvestor je dejal, da bi dovolil drug letak, le če bi izpustili nekatere stavke in med drugimi tudi trditev, da sta se CISL in UIL tajno pogajali z ravnateljstvom ILVA. Zaradi tega so delavci mnenja, da policija ni dovolila letaka morda zato, ker bo v sredo v vseh obratih ILVA v Italiji stavka in bi zato ne bilo zaželeno, da bi tržaški delavci zvedeli za stvar ter tudi oni stavkali.

Deček v nevarnosti zaradi tetanusa

Kmalu po opoldnevu so z zasebnim avtom pripeljali v bolnišnico 10-letnega Karla Prašlja s Kontovela št. 254, katerega so morali zdravniki zaradi znakov tetanusa pridržati na IV. oddelku, kjer so si zaradi njegovega stanja pirdržali prognozo.

Dečkova 36-letna mati Vladimira, ki ga je spremila v bolnišnico, je zdravnikom izjavila, da je otrok pred približno tremi tedni med igranjem v bližini hiše padel, pri čemer se je ranil v koleno.

IZPRED SODIŠČA

Oproščeni razdeljevalci okrožnic koord. odbora

V dneh ko so se trgovci pripravljali na protestno stavko, da opozorijo z njo oblasti na njihov resen ekonomski položaj, so policijske oblasti aretirale 4 mladeniče, ki jih je koordinacijski odbor malih in srednjih podjetij poslal z okrožnicami do članov zveze. Te okrožnice, ki so bile namenjene izključno trgovcem-članom, pa niso ugajale nekaterim policijskim agentom, ki so mladeniče in sicer Giannija Gentile, Benita Aurelija, Walterja Sallustrija in Maria Fabbrija aretirali in slednjega celo kljub mladoletnosti pridržali tudi ponoči v zaporu. Tedaj je predsednik odbora Aureli odšel protestirat na kvesturo, a je na lastni koži ugotovil s kakšnimi osebami ima opravka. Eden izmed funkcionarjev je z njim ravnal da rabimo besede Aurelija «kot z beračem in postopačem in ne kot s predsednikom zveze spoštovanih ljudi». Funkcionar se je sicer nato opravičil, vendar je zadeva vseeno šla naprej in se je končala pred okrajnim sodiščem, kjer so se morali mladeniči in predsednik odbora Aurelio Otello zagovarjati zaradi kršitve člena 113 zakona o javni varnosti in člena 110 kazenskega zakonika. Aurelija so obtožili, da je organiziral razdeljevanje lepakov.

Sodnik je kaj kmalu ugotovil, da policijska prijava nima podlage, zaradi česar je vse obtožence oprostil s formulo, da njihovo dejanje ni kaznivo.

Sodnik Del Conte, tož. odv. Falconer, zapisni. Feola, obramba odv. Vinciguerra.

Zapestje si je zlomila

S prognozo okrevanja v 10 dneh so zaradi verjetnega zloma zapestnih koščic in globoke rane na desni nogi pridržali včeraj zgodaj popoldne na II. kirurškem oddelku 78-letno Ivanko Knez iz Lonjerske ceste.

Povedala je, da se je ponesrečila med vožnjo z avtobusom na progi mesto — Lonjer, in sicer v višini ljudskega vrta v Ul. Giulia. Šofer je namreč nepričakovano ostro zavrl, zaradi česar je izgubila ravnotežje

Simfonični koncert v gledališču «Verdi»

V petek ob 21. uri bo v gledališču Verdi na čast udeležencem kongresa pravnikov simfonični koncert orkestra Tržaške filharmonije pod vodstvom dirigenta Toffola in s sodelovanjem pianista Glauca Del Bassa. Program obsega skladbe Rossinija, Mozarta in Brahmsa. Pri blagajni gledališča se je začela prodaja vstopnic.

SNG ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

GOSTOVANJE Z IGRO EDUARDA DE FILIPPA

«FILUMENA MARTURANO»

Danes 20. t. m. pri SV. ANTONU,
v sredo 21. t. m. v PIRANU,
v četrtek 22. t. m. v IZOLI,
v petek 23. t. m. v KOPRU,
v soboto 24. t. m. v KOPRU,
v nedeljo 25. t. m. v SKOFIJAH.

PRIČETEK OB 20. URI

Darovi in prispevki

V počastitev spomina drage sestrične Josipine Golob daruje Amalija Cok 1000 lir za Dijaško Matico.

KINO

Rossetti. 16.00: «Tolpa ponarejevalcev», P. O'Brien, C. Trevor.
Excelsior. 15.00: «Marcellino pan y vino», P. Calvo.
Fenice. 16.00: «Indijanska furija», V. Mature, S. Ball.
Nazionale. 16.00: «Zena je enaka za vse», Y. Sanson, N. Taranto.
Filodrammatico. 16.30: «Skrivnostni kavalir», A. Ladd, P. Medina.
Supercinema. Zaprto zaradi obnove.
Arcobaleno. 16.00: «Dediščina mirnega moža», Y. De Carlo, D. Niven.
Astra Rojan. 16.00: «Pavla», L. Young, K. Smith.
Capitol. 16.00: «Moje telo ti pripada», M. Brando.
Cristallo. 16.00: «Cavalleria rusticana», A. Quinn, M. Britt.
Grattacielo. 16.00: «Brigadon», V. Johnson, G. Kelly.
Alabarda. 16.00: «Kralj barbarov», J. Chandler.
Ariston. 16.00: «Izdajalec Fort Alanda», G. Ford, J. Adams.
Armonia. 15.00: «Končno svoboden», C. Dapporto, N. Gray.
Aurora. 16.00: «Devica doline», R. Wagner.
Garibaldi. 16.00: «Podjetni gospod Dick», C. Grant.
Ideale. 16.30: «Ognjeno obleganje», R. Scott.
Impero. 16.00: «Julijin greh», J. Marais.
Italia. 16.30: «Julijin greh», J. Marais
S. Marco. 16.00: «Jetnik harema», A. Taniroff. Mladini izpod 16 let prepovedano.
Kino ob morju. 16.30: «Napolitanski utrinki», M. Fiore, B. Gigli.
Moderno. 16.00: «Zelezna krinka», L. Hayward.
Savona. 15.30: «Dogodivščine kapitana Davidsona», M. Lockwood.
Viale. 16.00: «Sabaka, demon ognja», B. Karloff.
Vittorio Veneto. 16.00: «Gladiatorji», V. Mature.
Azzurro. 16.00: «Gospodične, ne ozirajte se po mornarjih».
Belvedere. 16.00: «Maščevalna roka», A. Murphy.
Marconi. 16.30: «Otok naslade», L. Genn.
Massimo. 16.30: «Dogodivščine Robinzona Crusoe», D O'Herlihi.
Novo cine. 16.00: «Surovež in lepotica», L. Turner.
Odeon. 16.00: «Montecristov zaklad», J. Marais.
Radio. 16.00: «Tretji razred liceja».
Venezia. 15.30: «Cartoucheove pustolovščine», R. Basehart.
Skedenj. 18.00: «Rumeni pe...
Kino na Opčinah. 18.00: «Pa...ra», A. Gardner, J. Mason.

POLETNI KINO

Arena dei fiori. 19.30: «Naj...» komična predstava svetan...
Garibaldi. 20.00: «Podjetni gospod Dick».
Paradiso. 19.30: «Aida», S. Lo...
Parco delle rose. 20.00: «Kozliček» in «Lovci na glave».
Ponziana. 19.30: «Vdovec ...no», V. Heflin.
Rojan. 19.45: «Dovolj je ubijanja», G. Ford.
Secolo. 19.30: «Cirkus v plamenih», M. Hielscher.

Od včeraj do danes

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 18. in 19. septembra t. l. se je v Trstu rodilo 13 otrok (1 mrtvorojen), umrlo je 11 oseb, porok pa je bilo 11.

POROČILI SO SE: kemik Pietro Zaccaria in gospodinja Graziella Simich, mehanik Giuseppe Lanotto in delavka Angela Gallo, mehanik Mario Gerin in šivilja Liliana Vicich, mehanik Luigi Verre in šivilja Nerina Kodarin, delavec Adriano Ferfoglia in gospodinja Luigia Fracarossi, električar Fulvio Sgorbissa in uradnica Antonia Ribezzo, industrijski izvedenec Fulvio Colombin in gospodinja Leda Guillermin, trgovski zastopnik Ugo Pagnoni in gospodinja Elisabetta Luglio, uradnik Mario Zerjal in gospodinja Eleonora Solaro, jahač Francesco Mascalchin in gospodinja Marija Bolčič, geometer Enzo Frega in učiteljica Maria Grazia Petronio.

UMRLI SO: 64-letni Antonio Deveraz, 77-letni Paolo Armani, 83-letna Vittoria Cilla por. Orlando, 73-letni Carlo Marini, 68-letni Giuseppe De Lorenzi, 1 leto stara Lucia Pitacco, 39-letna Raffaella Corda por. Pribaz, 56-letni Ermanno De Poli, 67-letni Luigi Magrin, 62-letni Giovanni Debrevi, 2 dni star Francesco Cortellino.

VREME VČERAJ

Najvišja temperatura 22,1, najnižja 15,3, ob 17. uri 21, zračni tlak 1022,2 stanoviten, veter 11 km na uro vzhodnik.

NOČNA SLUŽBA LEKARN

Alabarda, Ul. Istria 7; Leitenburg, Trg S. Giovanni 5; Praxmarer, Trg Unità 4; Prendini, Ul. Vecellio 24; Harabaglia v Barkovljah in Nicoli v Skednju.

RADIO

TOREK, 20. septembra 1955

TRST POSTAJA A

11.30 Lahki orkestri; 12.00 ... ji in ljudje; 12.10 Za vsakogar nekaj; 12.45 Kulturni obzornik ...; 12.55 Jugoslovanski motivi; ... Plesna glasba; 18.00 Saint-Saëns: Koncert št. 3 za violino in orkester; 18.26 Operetne melodije; 18.50 Strauss: Smrt in pre...; 19.15 Radijska univerza; ... Pestra glasba; 20.00 Šport; Vesela glasba; 20.30 Slovenski motivi; 21.00 Radijski oder: Zorko Simčič: «Krst pri Savici», igra v 3 dej.; 22.30 Priljubljene lahke melodije; 23.00 ... Vražji trilček.

TRST I.

11.45 Komorna glasba; 12... Igra orkester Ferrari; 18.30 ... red za otroke; 21.35 Simfonični koncert, dirigira Nino Verchi...

KOPER

Slovenska poročila: 6.30, 7.30, 13.30, 14.30 19.30 in 23.30. Hrvatska poročila: vsak dan ob 20.20. Italijanska poročila: 6.15, 12.30, 19.00 in 23.00.

12.00 Ritmi in pesmi; 14.00 ... melodije do melodije; ... Kulturno življenje na Primorskem; 14.50 «Kmetič na polju, veselo živi» in druge ... poje zika Koritnik in Sonja Hočevar z vaškim kvintetom; 17.30 Popularne ulične popevke; 18.00 Izbrane ... ski koncert; 18.00 ... 19.15 Šport; 20.30 Karel Marija von Weber: «Čarostrelec», romantična opera v 3 dej.; ... Plesna glasba.

SLOVENIJA

327,1 m, 202,1 m, 212,4 m. Poročila ob 5.00, 6.00, 7.00, 12.30, 15.00, 17.00 in 22.00.

11.00 Radijski koledar; 11.15 Gospodinjski nasveti; 11.45 Opoldanski koncert; 12.00 ... nom — dober dan!; 12.00 Slovenske narodne pesmi v priredbi Cirila Preglja in Zorka ... lovca; 14.35 Želeli ste — poslušajte!; 15.15 Zabavna glasba; ... Utrinki iz literature — ... Chamson: Tajno pismo na ... I. del; 16.10 Iz oper Purcella, Glucka in Mozarta; 18.15 Claude Debussy: Otroški kotiček ... planistka Ilse von Alpenheim; 18.30 Športni tednik.

TELEVIZIJA

17.30 Ženski problemi; 21.00 Film «Šest žena Henrika VIII».

ZOBOZDRAVNIŠKI AMBULATORIJ
Dr. A. Sancin
zobozdravnik-kirurg
Ustne in zobne bolezni
zobne proteze
Sprejema od 10. do 12. in od 15. do 19.
Ulica Torrebianca 43
(vogal z Ul. Carducci)
tel. 37-118

MOTO Benelli
Zastopnik - UL. TESA 25
Telefon 41-238
Vplinjači «DELL'ORTO»
Verige «ELIOS»
Ferodi za zavore «FREN-DO»
Luči «CARELLO»
Kroglični ležaji
Ventili in peresa za motorje
Nadomestni deli in pribor za motorna kolesa in skuterje — Gume «CEAT» in «Michelin»
UGODNE CENE!

ADRIA EXPRESS
Ul. Cicerone 4 - tel. 29243
Predstavništvo za Radensko Slatino, Rogaško Slatino in Dobrno
Preskrba trgovskih, navadnih, turističnih in tranzitnih vizumov za Jugoslavijo
IZLETI
Lago Cavazzo, odhod v nedeljo ob 7.30
Prodaja voznih listkov za avtobuse:
Tolmezzo - Ravascletto, dnevni odhodi ob 6.30
Milano, dnevni odhodi ob 21
Genova, poned., sreda in petek ob 21
Como - Chiasso, torek, četrtek, sobota in nedelja ob 21
Videm (Udine), dnevni odhodi ob 6.30, 7.30 in 8.30.
Belluno, dnevni odhodi ob 6.30
Treviso, dnevni odhodi ob 8.30
Vrba (Velden), Vrbsko jezero (Woerther See), Celovec, Gradec (Graz), četrtek in sobota ob 7.45

A. BRANDOLIN s.a.s.
TRIESTE VIA S. MAURIZIO 2 TEL. 90-373 41-320
METALLI E ARTICOLI SANITARI
RAME ALLUMINIO ALPACCA ZINCO OTTONE STAGNO NICHEL PIOMBO

Deseto redno zasedanje generalne skupščine OZN

Ves svet z zaupanjem pričakuje uspešen potek desetega zasedanja generalne skupščine - Izboljšana mednarodna situacija ustvarila nove pogoje za delo - Štiri osnovna vprašanja, ki se morajo rešiti o okviru OZN

Javno mnenje se je na osnovi slabih izkušenj, posebno zadnja leta, tako prežeto z nekim pesimizmom glede nadaljnjega razvoja v mednarodnih odnosih, da je ta postal že neka vrsta sodobne množične psihološke bolezni. Nezaupanje v bodoči razvoj, strah in črnogledost so postali pojavi domala pri vseh in povsod, a to je splošno napetost vzdušja še povečalo. Tudi do najrazličnejših mednarodnih sestankov, ki so se vršili, da bi se našla primerna rešitev v smeri pomirjenja, je javno mnenje kazalo isti odnos. Kdo se ne spominja številnih sestankov, ki so se vsi končali brez opaznejšega uspeha! Zdelo se je, kot bi se odgovorni politični ljudje sestajali samo, da za kak dan ali dva zavlečejo izbruh usodnega spopada. Ljudje sploh niso več verjeli, da bi se vojna morda preprečiti. Vse napore, ki so bili storjeni v tem smislu, so smatrali za pesek v oči, za mrzlično igro med posameznimi partnerji, ki samo čakajo na trenutek, ko bi lahko eden drugemu zavili vrat.

Toda zadnji čas je, zahvaljujoč se neutešljivi želji milijonskih množic po miru, zavel v mednarodnih odnosih drugačen veter, takšen, ki je vlil ljudem novo upanje. Optimizem, ki jih je znova nadalj, se je izrazil tudi v njihovem odnosu do raznih mednarodnih sestankov, in to v taki meri, da gledajo danes nanje ne samo z upanjem, ampak naravnost s prepričanjem, da se bo z njihovo pomočjo našla pot do miru in mednarodnega sodelovanja.

Prav kar pričakujemo deseto zasedanje generalne skupščine Združenih narodov. Pozornost, ki se bo v njih tokrat vršil sestanek te visoke mednarodne ustanove, so danes prav gotovo drugačni kot še pred kratkim. Danes ni več govora o tem, kar posamezne dežele ločí, ampak je ves poudarek bolj na tem, kar te dežele druži, a to ima povsem drugačen, bolj optimističen pomen.

Da se je splošno politično vzdušje izboljšalo, tega ne moremo zanikati. Še več, danes in celo povsem očitno, da se proces izboljšanja ni ustavil na določeni točki, marveč se razvija naprej, odpirajoč nove ugodne perspektive. In čeprav še ni moč govoriti o popolnem uspehu, ker je še precej bistvenih vprašanj nerešenih, predstavljajo vendarle to, kar je bilo doslej storjenega, uspeh nedvomno precenljive vrednosti za nadaljnji napredek človeštva.

Ne da bi hoteli natančneje obravnavati rezultate, ki so odločilno pripomogli k popustitvi napetosti v mednarodnih odnosih in postopni odpravi stanja, znanega pod imenom »hladna vojna«, vendar je treba ponovno poudariti pomen nekaterih že rešenih mednarodnih vprašanj, na osnovi katerih bo laže ustvariti še ostale pogoje za dokončno, bolj pozitivno sistematizacijo medđržavnih in družbenih odnosov v svetu.

Na lanskoletni ženevski konferenci je bil dosežen sporazum glede Indokine. Dasi ni mogel predstavljati popolne rešitve, ampak kompromis, je njegova važnost vendarle velika, če ne zaradi drugega, ker je bilo z njim dokazano, da se vsa, tudi najtežja vprašanja morejo reševati na miren način, samo če obstaja pri vseh dovolj dobre volje in potrpežljivosti. Naslednja primera predstavljata državni sporazum z Avstrijo ter normalizacija odnosov med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo. Posebno zadnji dogodek lahko uvrstimo med nepozabne, kar jih je bilo zabeleženih v zadnjem času. Tudi na področju razorožitve so bili doseženi zadovoljivi uspehi. Prišlo je do soglasja o številnih točkah, ki se prej o njih niso mogli zediniti, o ostalih pa se nadaljuje s pogajanji v novem duhu stvarnosti, potrpežljivosti in dobre volje. V glavnem je ostalo samo področje kontrole nad oboroževanjem, ki ga je treba še rešiti, glede vsega ostalega pa so se v osnovi že sporazumeli. Kot posebno vodilno za nadaljnji razvoj pogajanj lahko smatramo tudi obojestransko izraženo željo, naj bi se vzdušje, ustvarjeno na sestanku med štirimi velikimi v Ženevi, še naprej razvijalo in utrjevalo. V tem pogledu prednjačijo ZDA in SZ, kar daje omenjenemu dejstvu še poseben pomen.

Če torej upoštevamo omenjena in še nekatera druga dejstva, lahko rečemo, da se bo letošnje zasedanje generalne skupščine Združenih narodov razvijalo v mnogo ugodnejših pogojih od prejšnjih. Delo, ki ga je bila storila v preteklem obdobju, je naravnost neprecenljive vrednosti. Slabosti, ki jih je v teku svojega življenja pokazala, pa so v primeri z uspehi skoraj neznatne. Pojavila so se sicer nekatera mnenja (posebno, ker so bili največji uspehi na področju razvoja mednarodnih odnosov dosežni izven njenega okvira), da bo vloga OZN v pogledu nadaljnjega pozitivnega razvoja takih odnosov tudi v naprej le drugorazrednega pomena. Treba je poudariti, da so taka in podobna mnenja povsem napačna, kar dokazuje tudi dejstvo, da stoji pretežna večina držav na stališču, da je treba OZN kot instrument miru krepiti, a tudi to, da so se malone vse med njimi opredelile za tako imenovano politiko aktivne koeksistence, ki jo je moč zagotoviti izključno le v okviru te organizacije.

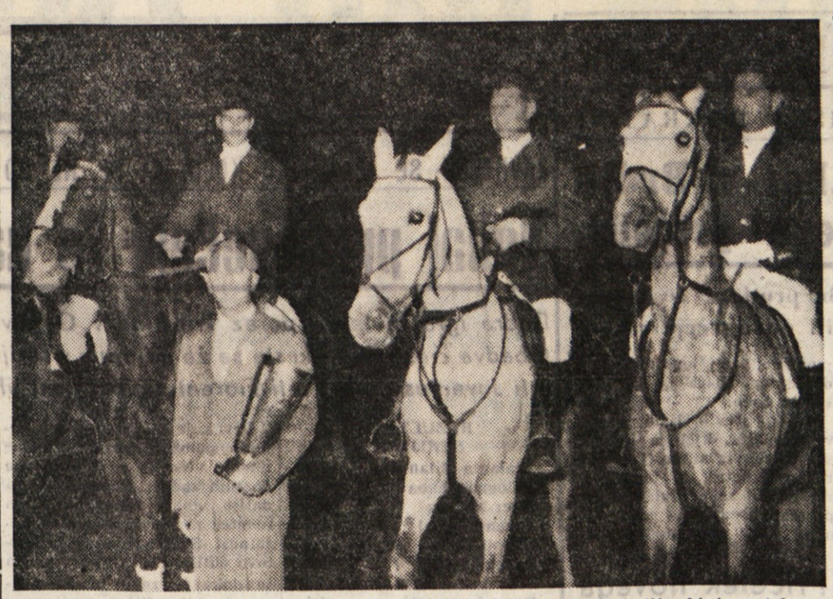
Že sama načela in cilji, vsebovani v Listini Združenih narodov, govore o prvorazredni in nezamenljivi vlogi, ki jo ima OZN pri graditvi novega boljšega sveta. Potemtakem bi se morala njegova vloga in pomen, navzlic pomanjkljivostim, ki jih je doslej pokazal, samo povečati, nikakor zmanjšati.

Na dnevnem redu generalne skupščine bo tokrat vrsta vprašanj, ki jih bo treba pretresti. Niso pa vsa ta vprašanja enakovredna po svoji važnosti in obsegu. Tista, ki je od njihove takojšnje in čimbolj ugodne rešitve v najodločilnejši meri odvisen ves nadaljnji razvoj splošne politične situacije v svetu, lahko v glavnem omejimo na štiri. Ta so: vprašanje univerzalnosti OZN, vprašanje zmanjšanja oborožitve in oboroženih sil, vprašanje uporabe atomske energije v izključno mirnodobske namene, vprašanje pomoči gospodarsko nezadostno razvitim deželam.

Vprašanje univerzalnosti, t. j. pritegnitve v OZN še ostalih dežel, ki doslej v tej mednarodni organizaciji niso bile včlanjene, je tako v političnem kot moralnem pogledu prvobitne važnosti. Teh dežel je še precej, a nezaslišana krivica bi bila, ko bi jim danes, v trenutnih stvarnih pogojih in deset let po končani vojni preprečevali, da se vključijo vanjo. Za kaj takega se potegujejo lahko samo tisti, ki se nikakor ne morejo pobotati z današnjo politično in teritorialno stvarnostjo v svetu.

Eno najvažnejših vprašanj, ki je od njegove rešitve bistveno odvisen nadaljnji politični razvoj ne samo v Evropi, ampak v svetovnem merilu, je gotovo vprašanje Nemčije. Njegova rešitev pa je tesno povezana z določenim varnostnim sistemom, ki bi se z njim preprečil napad negativno gospodarsko ravnovesje v svetu, iz katerega so, lahko rečemo, v dobri meri izhajala vsa dosedanja mednarodna nesoglasja, ima svoje korenine v velikanskih razlikah, ki obstajajo med industrijsko razvitimi deželami in onimi, ki spadajo med zaostala področja. Če se je že uveljavila splošna težnja po pomirjenju in vzpostavitvi normalnejših in bolj pozitivnih stikov med posameznimi deželami sveta, potem je treba v prvi vrsti odstraniti tudi to razliko, kar bo mogoče izključno z nesebično pomočjo gospodarsko naprednejših držav onim, ki so na tem področju za njimi.

Upati je, da bodo ta vprašanja, če ne takoj in v celoti, pa v dobri meri rešena že na tem zasedanju OZN. S tem se bo silno okrepilo pozitivno mednarodno vzdušje, ustvarjeno na sestanku štirih velikih v Ženevi, nič manj pa tudi upanje milijonskih množic vsega sveta, da bo mir v svetu končno le dosežen.

Mednarodne konjske dirke v Beogradu. Na sliki zmagovita ekipa Italije, ki je v tekmovanju za «Pokal narodov» osvojila prehodni pokal predsednika republike maršala Tita.

S KONCERTA V ŠEMPOLAJU

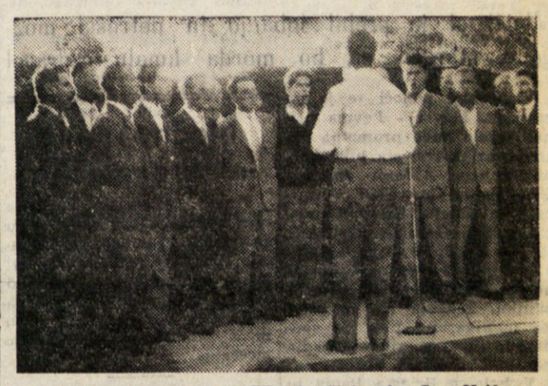
Mešani pevski zbor «Zarja v svobodi» iz Sempolaja

Mešani pevski zbor PD «Igo Gruden» iz Nabrežine

Moški pevski zbor «Zarja v svobodi» iz Sempolaja

Moški pevski zbor PD «A. Sirk» iz Sv. Križa

ŠTIRJE POMEMBNI DATUMI V NAJNOVEJŠI ZGODOVINI ARGENTINE

Peronovo popuščanje je omogočilo da je vsa opozicija dvignila glavo

Posebna vloga vojske - Klerikalizem, ki je nekoč Peronu pomagal, ga hoče sedaj s silo vreči, da bi zavzel izgubljene položaje - Vmes so tudi tuji interesi

Argentina in Peron sta ponovno na prvih straneh vsega svetovnega tiska in vesti, ki prihajajo iz Argentine, so si zelo nasprotujoče. Dočim poročajo vladne agencije o postopni zadušitvi upora, poroča uporniški radio prav narobe in napoveduje celo svojo zmago. Za sedaj bi ne mogli reči, kako se bo vsa zadeva končala, zato bomo raje skušali napraviti kratek prerez dogodkov in razmer v letošnjem tako burnem dogajanju v Argentini.

V letošnji zgodovini Argentine so važni štirje datumi: 16. junij, to je dan upora za zrušenje Perona in peronizma, ki pa ni uspel; 15. avgust, to je dan, ko je bila odkrita «mala zarota», ki je bila s pravočasnim odkritjem tudi onemogočena; 31. avgust, ko Peron poda ostavko in se istega dne z vso svojo silo požene proti opoziciji, in pa zadnji upor, ki se je začel pred štirimi dnevi.

Analizirajmo dogodke: Peron je bil že dolgo časa v sporu s katoliškim klerom. Katoliška duhovščina, ki je nekoč dvigala Perona v deveta nebesa, ni mogla prenesti dejstva, da je peronizem ločil cerkev od države in ji tako izpodkopal temelje v javnem življenju. Zato je skušala osnovati demokrščansko stranko in katoliške sindikate, ki naj izpodkopljejo Peronov režim. V tej politični dejavnosti so duhovščini pomagale tudi druge opozicijske stranke, med katerimi je bila najmočnejša in po dejavnosti najbolj izrazita radikalna stranka. Čeprav se o tem malo govori, je gotovo, da so bile posamezne stranke opozicije močno povezane s tujino.

Upor 16. junija

Upor častnikov v mornarici in letalstvu, ki se je začel 16. junija, je slonel na dejstvu, da je Peron imel v armadi oporo edinole v suhozemni vojski, dočim sta bila mornarica in letalstvo protiperonistično usmerjena, kar velja seveda predvsem za vrhove. Kar se pa tiče suhozemne vojske, je potrebno poudariti tudi to, da general Lucero, ki je v kritičnem trenutku prevzel oblast nad suhozemno vojsko, ni preveč vnet peronist, le da smatra, da bi bil nagel preobrat proti Peronu in peronizmu za Argentino škodljiv in da je za tako imenovano «deperonizacijo» potrebno daljše obdobje.

Po neuspelem uporu 16. junija se je položaj Peronu zvestih visokih častnikov še bolj utrdil in svetovni tisk je temu dejstvu posvečal mnogo pozornosti. Posebno je poudarjal važnost in spretnost generala Embrionija, za katerega se je trdilo, da je bil celo v povezavi z demokrščansko stranko, kateri je po neuspelem uporu bilo dovoljeno, da lahko javno deluje. Sploh se je po neuspelem uporu v Argentini zgodilo nekaj zelo zanimivega in hkrati značilnega. Vsakdo bi bil namreč pričakoval, da se bosta Peron in njegova stranka po zmagi nad uporniki pognala proti opoziciji, da bi zatrla vsako možnost nadaljnjega rovarjenja proti sedanji družbeni ureditvi, oziroma proti peronizmu. Nasprotno pa je Peron postal nasproti opoziciji zelo blag in prišlo je do krajšega obdobja, v katerem je opozicija lahko delovala, ne da bi jo Peron in njegov policijski aparat kakorkoli motil. 15. julija, torej mesec dni po neuspelem uporu, je celo sam Peron v svojem govoru to napovedal.

Novo razdobje

Peron je rekel med drugim:

«Sedaj se začenja novo razdobje, ki ima ustavni značaj, začenja se obdobje brez revolucije, kajti revolucija ne more biti stalno stanje neke države. Prenehal sem biti šef revolucije, da bi lahko postal predsednik vseh Argentincev, pa naj so to prijatelji ali nasprotniki. Moj položaj se je popolnoma spremenil in zato je potrebno, da se ukinejo vse omejitve glede dejavnosti naših nasprotnikov.»

V tem svojem govoru je Peron najavil tudi to, da bo peronistična stranka postala enakopravna ostalim strankam, ki so tako postale svobodne glede njihovega udejstvovanja.

V svojem govoru dne 28. julija je Peron ponovno govoril o pomirjenju v državi in napovedal popolno svobodo udejstvovanja opozicije, v kolikor seveda ta opozicija ne bi žalila «svobode drugih ljudi».

To svojo težnjo po pomirjenju je Peron pokazal tudi s tem, da je iz svoje vlade in z visokih položajev odstranil vrsto ljudi, ki so se v preteklosti pokazali precej ostri nasproti opoziciji, predvsem nasproti katoliškemu kleru in klerikalizmu na sploh. Odstranjen je bil na primer minister prosvete San Martin, ki je deloval na tem, da bi šola postala popolnoma laična. Odstranjen je bil tudi generalni sekretar peronistične Generalne konfederacije dela Vuletič, ki je bil znan zaradi svoje doslednosti v borbi proti vplivu klera v sindikatih. Peron je žrtvoval tudi šefa federalne žandarmerije Borlenghija in mnoge druge. Napovedal je hkrati reforme v zakonodaji in ukazal, da naj se «stanje notranje vojne», ki se je začelo leta 1951, ukine.

Povečana dejavnost opozicije

Opozicijske stranke so to popuščanje izkoristile in začele odkrito nastopati. Posebno velja to za radikalno in demokrščansko stranko, ki organizirata že prave množične manifestacije, ki pa nimajo nič skupnega s pomirjenjem, ampak so prava demonstracija proti Peronu in peronizmu. Cerkve in prižnice pa postanejo prave agitacijske filialke za katoliške sindikate. Zato bi obdobje dveh mesecev Peronove pomirjevalne politike ne mogli označiti kot dobo pomirjenja, ampak kot dobo «dviganja glave» opozicije.

Ob koncu julija se pomirjevalni duh v Argentini ponovno ohlaja. Po Buenos Airesu se ponovno začenjajo širiti vesti o premikih mornarice, ki nimajo nikake zveze z običajnimi vojaškimi vajami in le generalu Luceru se je treba zahvaliti, da se je vprašanje mornarice vsaj začasno ublažilo. Kljub temu, da Peronov tisk še nadalje govori o pomirjenju in premirju, je pred Peronovo palačo stalna straža in celo topništvo. In Peronu naklonjen list «Demokracija» piše: «Peronove sile so zvesto spoštovale premirje in se vzdržale vsake provokacije ter se izogibale vsakih represalij na račun žalitev. Nasprotniki peronizma pa so izkoristili premirje za to, da bi poskušali zasejati razdor.» To, čeprav blago pisanje dokazuje, da med peronizmom in opozicijo nekaj ni v redu, oziroma da je opozicija izkoristila Peronovo popuščanje zato, da je utrdila svoje položaje in da prehaja že v napad.

Nov, še hujši upor

Po odkritju te tako imenovane «male zarote» je imel Peron položaj trdno v rokah, vendar se je v peronističnih krogih opažalo neko stalno razburjenje in 31. avgusta zjutraj je to razburjenje doseglo svoj višek. Razširili so se glasovi, da bo Peron dal ostavko in sindikalni funkcionarji z generalnim sekretarjem Generalne konfederacije dela Di Pietrom na čelu so zagrozili, da bodo napovedali splošno stavko, čim bi Peron zares odstopil. Ko je ob devetih zjutraj Peron napovedal svoj odstop, je Di Pietro napovedal stavko in sklical veliko zborovanje delavstva na Plaza de Mayo v Buenos Airesu. Zborovanja se je udeležila velikanska množica, ki je strnjeno zahtevala, naj Peron ostane na oblasti. Po celodnevnih manifestacijah na trgu se je okoli polnoči pojavil na balkonu sam Peron, ki je svoj odstop preklical in napovedal skrajno trdo politično linijo.

Bilo je to pred dvajsetimi dnevi in vse je kazalo, da se bodo razmere nekoliko pomirile. Vodstva opozicije so se nekoliko potuhnila in se umaknila v podtalno borbo. Posebno velja to za argentinski katol. kler in demokristjane na sploh, ki so se umaknili tako rekoč v sakristijo. Toda po dveh tednih navideznega miru je prišlo do ponovnega upora, o katerem pa glede na trenutni razvoj še ne moremo reči, kako se bo končal.

Sovjetska zveza vrača Fincem Porkkalo

Z mirovno pogodbo je Finska morala odstopiti SZ tudi utrjeno pomorsko oporišče Porkkalo, in to za dobo 50 let, do leta 1996. Z zboljšanjem odnošajev med obema deželama, zlasti pa po dobi preizkusnje pogodbe o prijateljstvu, sodelovanju in vzajemni pomoči iz leta 1948, se je SZ odločila vrniti predčasno to oporišče. Sovjetsko vojaštvo že ruši utrdbe in odvaža material po železnici v Leningrad

Srednjeveški jezikovni spomeniki v Vodnjanu (Hrvaška Istra)

Povzemamo iz reškega «Novega lista» ta kratki, a zanimivi članek, ki ga je objavil podpisani v omenjenem časopisu. V njem sta posebno zdrava stališče in misel, da je treba na razvoj in, seve hkrati tudi na graditev kulturnega bogastva Istre gledati z zgodovinskega stališča prisotnosti v teh krajih dveh narodov, ki sta vsak s svoje strani in v ustreznih proporcih dajala svoj delež pri oblikovanju tega, kar danes razumemo pod istrsko zgodovino in kulturno dediščino. Skušati se temu izogniti, kakor se je to z določenih strani, večkrat delalo, pa ne pomeni samo enostranskega prikazovanja, ampak dobesedno ponarejanje zgodovinskih dejstev, kar se je v preteklosti nujno dogajalo na škodo enega tu živečih narodov in je konec koncev neogibno vodilo do nesporazumov, izbruhov obsojanja vredne in nevarne nestrpnosti, do nacionalnih šovinizmov, ki v sebi nosijo klice razdora in spopadov. Osvetljevati zgodovinski razvoj v luči objektivnega prikazovanja dogodkov kot so ti v resnici potekali, izvajati iz teh pravilne analitične zaključke, a na njihovi osnovi s subjektivno voljo in dobrimi, premišljenimi posegi ta razvoj pospeševati — to bi imela biti osnovna dolžnost človeštva, stremečega k stalnemu napredku tako v duhovnem kot materialnem pogledu. Spoznavanje med narodi, posebno medsebojnih duhovnih in kulturnih vrednot, priznavanje naporov in dosežkov, ki so jih ti v svojem razvoju prispevali za splošno človeško kulturno blagnjo brez ponatejanja, pačenja in podtikanja, pač pa v iskrenem in plodnem medsebojnem sodelovanju, to bi imela biti pot, ki bi brez dvoma pomagala pripeljati do miru in blagostanja. Ta zavest bi morala postati temeljni kamen v odnosih med vsemi narodi, še posebno na ozemljih, kjer sta se skupaj znašla dva ali več narodov, katerih nacionalne posebnosti bi nikdar ne smele postati razlog za medsebojna nasprotovanja in spopade, marveč bi nasprotno imele izpopolnjevati ustvarjalno pestrost človekovega duha s poživljajočo različnostjo posameznih nacionalnih oblik ene same splošne človeške kulture.

V naslednjem prinašamo članek, ki ga je objavil «Novi list».

Kadarkoli nanese prilika, da iz notranjosti Istre pridem na Reko, se domala vedno oglasim tudi v Jadranskem inštitutu, kjer si lahko ogledam izredne glagolske odlitke pomembnih istrskih kulturnih spomenikov in nadvse poučne fotokopije knjig, listin in dokumentov. To je prava zakladnica istrske kulturne dediščine.

Vsak spomenik in dokument je bogato opremljen s pojasnili, ki jih je mojstrsko napisala roka zaslužnega proučevanja istrske glagolice dr. Branka Fučića.

Ob priliki mojega zadnjega obiska, se mi je oko zaustavilo na neki zanimivi fotokopiji vodnjanskega glagolskega rokopisa iz 16. stoletja. Gre za izvleček iz neke cerkvene beležnice, ki so duhovniki vanjo vnašali razne podatke.

Ko si je vodnjanski župnik Fabijan pribeležil kak podatek, ga je, se razume, napisal v italijanskem jeziku. Toda kadarkoli ga je v službi kot kaplan zamenjal duhovnik iz okolice Vodnjana, so vse beležke pisane v hrvaščini, in to v glagolici. Tako se na isti strani prepletata dva jezika in dve pisavi, in to v Vodnjanu, mestu, ki je takrat bilo naseljeno s starim romanskim prebivalstvom. Ta medsebojna strpnost dveh jezikov in dveh pisav v isti knjigi, ta, rekli bi, bratski sporazum med italijanskim duhovnikom in našim glagoljašem, ne more, da bi ne močno vplival na nas, vtem ko si ogledujemo te stare rokopise iz 16. stoletja.

Ne glede na to ali je naš nepoznani glagoljaš poznal italijanski jezik ali ne, dejstvo je, da je on tu, sredi beneškega mesta, v uradnih cerkvenih knjigah izkazoval polno spoštovanje svojemu hrvatskemu jeziku in starodavni glagolici, čemur se moramo še danes diviti. Čvrsti značaji so bil ti naši stari istrski glagoljaši, čuvarji svojega jezika in pisave skozi stoletja.

Vtem ko sem gledal ta dragoceni dokument, sem pomislil: ali vedo učitelji in učenci vodnjanske osemletke za ta spomenik? Kako lepo bi bilo, ko bi na zidu vodnjanske šole visela fotokopija te stare himne bratstva in strpnosti med Italijani in Hrvati v Vodnjanu, in to že v 16. stoletju. S tem v zvezi sem vprašal upravo Inštituta ali je mogoče pri njih nabaviti fotokopijo in po kakšni ceni. Odgovorili so mi, da je to mogoče za ceno 600 dinarjev.

Mi svoje šole zelo radi krasimo s cvetjem in raznimi lepimi slikami. Bilo bi pa velikega kulturnega pomena tako za vzgojitelje kot učence, da bi se po šolskih zidovih izvesilo tudi to, kar prikazuje kulturno in politično preteklost našega ljudstva v Istri. Tudi bi bilo koristno, visoko kulturno in patriotično, če bi si naše šole na Reki in po vsej Istri nabavile glagolske fotokopije in slike (ali odlitke) raznih naših istrskih spomenikov, ki bi z njimi okrasile svoje prostore. Tako bi se učencem na najbolj neposreden način približala naša kulturna preteklost, kakor tudi pomen in vloga, ki jo je kultura imela naspoh, še posebno za narodni obstoj v njihovi ožji domovini.

TUGOMIL UJCIC

GORIŠKI IN BENEŠKI DNEVNIK

PO ČETRTKOVI NEVIHTI V GORIŠKI POKRAJINI

Pravočasna izstrelitev raket v Brdih preprečila uničenje letošnjega pridelka

Na seji izvršilnega odbora Konzorcija za obrambo proti toči so pohvalili števerjanske vinogradnike in sklenili nabaviti nove, večje rakete

Prejšnji teden se je sestal izvršilni odbor prostovoljnega Konzorcija za obrambo proti toči, v katerem so včlanjeni številni kmetje, zlasti vinogradniki in sadjarji občin Krmin, Kapriva, Dolenje, Steverjan in Gorica. Glavni namen sestanka je bilo poročanje o četrtkovi nevihti, ki je grozila uničiti pridelek, ki pa zaradi takojšnjega posega postaj v Steverjanu ni napravila skoraj nobene škode v Brdih.

Najprej je o dogodku poročal predstavnik iz Steverjana. Dejal je, da so kmetje z velikim strahom opazovali, kako so se oblaki zbirali in pričeli groziti z uničenjem. Čim je pričela padati prva toča so posegle vmes raketne postaje, ki so z učinkovitim streljanjem preprečile nadaljnje padanje toče. S tem so preprečili veliko škodo, ki bi nedvomno nastala na kulturah, če bi ne imeli raketnih postaj in če pri njih zaposleno osebje ne bi takoj posredovalo.

Predstavnik Dolenj pa je dejal, da so s pravočasnim streljanjem dosegli, da je bila na pridelkih povzročena le deset do dvajsetodstotna škoda, kjer pa je postajam zmanjkalo raket, se je toča omejila na ozek pas in povzročila do trideset odstotkov škode.

Predsednik konzorcija je posebej pohvalil briške strelce, ki so dosegli «neverjetno dober uspeh». Predlagal je nakup raket, ki naj se razstrelijo v višini 1.500 m. Ustanovili so delegacijo, ki naj prouči možnosti namestitve dveh postaj na področju med državnima cestama Krmin — most čez Judrij — Angoris.

Na koncu so razpravljali še o finančnem položaju. Zaradi izrednih potreb v prejšnjem letu, ko so zaradi pogostih neviht izstrelili izredno velike količine raket, je proračun za leto 1955 še vedno zelo pasiven; plačati morajo namreč še precej računov. Vendar se pričakuje, da bodo s pristopi novih članov ter z rednim plačevanjem uspeli stroške plačati.

V NEDELO PRI RDEČI HIŠI

Mejo prekoračilo 389 oseb opremljenih s propustnicami

Ker so bili zaradi nedelje na jugoslovanski strani zaprti vsi drugorazredni obmejni bloki, je bil promet z dvolastniškimi dovoljenji in propustnicami samo na bloku prve kategorije pri Rdeči hiši. Ves dan je bil na tem bloku velik promet. Z naše strani je odšlo na jugoslovansko 389 oseb opremljenih z našo propustnico, z jugoslovanskega obmejnega pasa pa je prišlo sedem oseb.

Veliko število ljudi je odšlo v Sempeter, kjer je ljubljanski Odred igral proti enajstorici Sempetra. Z jugoslovanske strani se predvideva večji promet predvsem med tednom.

Pričetek novega šolskega leta

Po ministrski odredbi se prične novo šolsko leto 1955-56 za višjo srednjo in za strokovno šolo v ponedeljek 3. oktobra. Dijaki teh dveh šol naj bodo točno ob 8.30 vsak v svoji šoli, kjer jim bodo profesorji dali nekaj navodil za novo šolsko življenje, nakar jih popeljejo v cerkev k šolski maši.

Za gimnazijo-licej in za učiteljišče pa se novo šolsko leto prične v ponedeljek 10. oktobra; tudi dijaki teh dveh šol naj bodo ta dan ob 8.30 v šoli.

DEZURNA LEKARNA

Danes posluje ves dan in ponoči lekarna S. Giusto, Korzo Italia, 106 - tel. 31-52.

Rojstva, smrti in poroke

V goriški občini je bilo od 11. do 17. septembra 11 rojstev, 10 primerov smrti, 10 oklicev in 12 porok.

Rojstva: Livia Cantagalli, Umberto Alberini, Renzo Vecchiet, Loredana Makuc, Nedda Sekli, Fabio Faccini, Flavia Faccini, Giovanni Grosar, Maurizio Dean, Giovanni Trevisan, Paolo Ferman.

Smrti: 82-letni upokojenec Franc Budau, 54-letna gospodinja Ivanka Devetak, vd. Grusovin, 74-letna gospodinja Caterina Sebeni, 85-letna gospodinja Josipina Urban vd. Harmel, 72-letna Teresa Vizin vd. Rebolica, 76-letni zidar Nazario Vianello, 76-letni upokojenec Antonio Sebeni, 58-letna gospodinja Antonija Meklavčič por. Čuk dve uri stari Giovanni Trevisan, 63-letna gospodinja Pierina Cociancig por. Polo.

Oklici: uradnik Ernesto Ghersetti in gospodinja Clemes Marchesini, inženir Elio Miseri in Miranda Cassis, inženir Giacomo Bergni in gospodinja Eralda Croce, policist Antonio Passaretti in gospodinja Angela Mirra, policist Armando Zenni in gospodinja Luisa Dameri, mehanik Vittorio Furlan in gospodinja Riccarda Gandini, kemik dr. Carlo Corsi in učiteljica Mirella Saletti, uradnik Natale Maffei in gospodinja Andreina Milani, policaj Dino Piacentini in delavka Mirella Braidotti, električar Lucionello Budau in gospodinja Giuseppina Torreta.

Poroke: slikar Valerio Cocetta in gospodinja Milena Paoletti, financar Albino Sedda in gospodinja Marija Sancin, livar Giorgio Zotti in gospodinja Adelina Kogoj, mehanik Romano Cuffolo in delavka Karmela Sfiligoj, šofer Antonio Fabbretti in šivilja Lucijana Rijavec, uradnik Italo Proderutti in delavka Anamarija Kumar, mehanik Bruno Todisco in predilka Elvia Brandolin, računovodja Filadelfio Lo Cicero in uradnica Vilma Sellan, uradnik Giovanni Bressan in uradnica Ludmila Comel, uradnik Oscar Delneri in šivilja Marija Peteani, karabinjer Mario Toniclo in gospodinja Marija Kralj, mehanik Orlando Cogoj in gospodinja Alma Vittor.

HUDA NESREČA POD SABOTINOM

Goričana padla z lambrete na izredno nevarnem ovinku

Mlajši si je prebil lobanjo in petresel možgane, starejši pa bo morda kmalu ozdravel

V nedeljo ponoči se je na cesti Št. Maver - Pevma pripetila zelo huda prometna nesreča, pri kateri sta bila močno ranjena 33-letni Antonio Clersicla iz Gorice Ul. Formica 4 in 42-letni Bruno Grusovin iz San Gabriele. Goričana sta se izpod Sabotina peljala z lambreto proti mestu; na nekem nevarnem in strmem ovinku, kakšnih na tej cesti ne manjka, pa jima je spodrsnilo in z vso silo sta padla na tla.

V bolnico Brigata Pavia ju je odpeljal rešilni avtomobil Zelenega križa. Njuno stanje je bilo zelo hudo, posebno za Clersicla se zdravniki niso takoj izrekli: pri padcu si je namreč zlomil lobanjo, pretresel možgane in izgubil je mnogo krvi.

Njegov tovariš Grusovin si je prav tako pretresel možgane, vendar pa je bil drugače po telesu le laže ranjen in bo ozdravel v 10 dneh. Stanje nesrečnega Cresicla se je včeraj nekoliko izboljšalo.

Dve aretaciji zaradi vinjenosti

V nedeljo ob 18.30 je oddelek leteče policije v Gorici aretiral 25-letnega Bruna Di Lenarda iz Drevoreda D'Annunzia 3. Di Lenardo je v Ulici S. Chiara v močno vinjenem stanju nadlegoval mimoidoče in s tem motil reden promet.

* * *

Ob 20.30 isti večer, pa je oddelek leteče policije aretiral 57-letnega Karla Brezigarja iz Ul. Belinzona 1, ki je zaradi vinjenosti razgrajal po Drevoredu XX. septembra.

Nočno petje ni brezplačno

Včeraj je goriška policija zaradi kaljenja nočnega miru kaznovala 57-letnega Aleksandra Markovič iz Ul. Fortè del Bosco 3. Možak je v noči med nedeljo in ponedeljkom pel na ves glas v poznih nočnih urah in s tem nadlegoval mirne meščane.

V vinjenem stanju vozil po mestu

V nedeljo ob 23.45 je cestna policija aretirala 41-letnega Rudolfa Milesija iz Ul. Morelli 21. Milesi je namreč vozil po goriških ulicah v precej vinjenem stanju in z nevarno brzino. V tej nenavadni in nedopusti vožji je s svojim avtomobilom 1100 zavozil v avtomobil, katerega je vozil Alfredo Mini iz Ul. Buffolini 12. Pri trčenju vozil ni bil nihče ranjen, le avtomobil Minija je bil poškodovan za 12.000 lir.

KINO

CORSO. 17.00: «Zgodilo se je 20. junija».

VERDI. 17.00: «Sedem nevest za sedem bratov», cinemascop, G. Kelly in J. Powell.

CENTRALE. 17.00: «Proces proti mestu», A. Nazzari in S. Pampanini.

VITTORIA. 17.00: «Človeška džungla», Gary Merril in Jean Stering.

MODERNO. 17.00: «Telefonski razgovor s tremi ženami», J. Crain.

ŠPORTNI DNEVNIK

ZAVRTELO SE JE VELIKO KOLO, KI SE NE BO USTAVILO DO POLETJA

Nekaj presenečenj že kar v začetku

Dobra igra in tesen poraz Triestine v Genovi v tekmi s Sampdorio Obadva «rešenca» - ki sta se že potopila v seriji B - sta zaigrala dobro: niti Juventus doma, niti Fiorentina kot gost jih nista mogla premagati

REZULTATI SERIJE A

Atalanta-Milan	4:3
Bologna-Genoa	4:1
Inter-Novara	2:0
Juventus-Spal	2:2
Napoli-Torino	2:2
Padova-Lazio	1:2
Pro Patria-Fiorentina	2:2
Roma-Lanerossi	4:1
Sampdoria-Triestina	1:0

LESTVICA

Inter	1	1	0	0	2	0	2
Sampdoria	1	1	0	0	1	0	2
Bologna	1	1	0	0	4	1	2
Roma	1	1	0	0	4	1	2
Lazio	1	1	0	0	2	1	2
Atalanta	1	1	0	0	4	3	2
Fiorentina	1	0	1	0	2	2	1
Juventus	1	0	1	0	2	2	1
Napoli	1	0	1	0	2	2	1
Pro Patria	1	0	1	0	2	2	1
Spal	1	0	1	0	2	2	1
Torino	1	0	1	0	2	2	1
Milan	1	0	0	1	3	4	0
Padova	1	0	0	1	1	2	0
Genoa	1	0	0	1	1	4	0
Lanerossi	1	0	0	1	1	4	0
Triestina	1	0	0	1	0	1	0
Novara	1	0	0	1	0	2	0

REZULTATI SERIJE B

Alessandria-Verona	1:2
Bari-Salernitana	2:0
Como-Monza	1:2
Catania-Legnano	3:0
Cagliari-Messina	3:2
Livorno-Modena	1:0
Marzotto-Brescia	2:1
Taranto-Palermo	0:1
Udinese-Parma	3:1

Včerajšnjo nedeljo so mnogi pričakovali z nestrpnostjo. Druga leta so bili glavni predmet zanimanja med nogometnimi počitnicami prestopi posameznih igralcev iz tega kluba v onega — pri tem je šlo tudi za «tekmovanje», kdo bo najbolj drag; letos pa je bilo vse drugače. Ves čas počitnic je vladalo vznemirjenje zaradi velikih afer, ki so večkrat našle mesto tudi na prvih straneh raznih listov. Zgodilo se je, da je moral Udinese, drugi v preteklem prvenstvu, v serijo B in sledila mu je še Catania. Sklenjeno je bilo, da bo letos v seriji A samo 16 moštev, potem pa je prišla drugačna odločba, ki je «potegnila iz vode» Spal in Pro Patrio, ki sta se sicer medtem že sprijaznila z usodo, da bosta v prihodnji sezoni v seriji B. Tako smo pa včeraj tudi ta dva zopet videli v družbi velikih. Pri tem sta pa takoj pokazala, da ni prav nič narobe, če sta še nadalje v seriji A. Pa naj gre potem za Spal, ki ga Juventus ni zmogla na lastnem igrišču, ali pa za Pro Patrio, ki je sicer igrala doma, a je imela za nasprotnico Fiorentino, o kateri so se pred začetkom prvenstva pripovedovale same lepe stvari. (In Fiorentina je res imela lepe uspehe: neodločen rezultat na Dunaju za Grasshoppersov pokal, zmaga nad Hajdukom, zmaga nad moskovskim Dinamom...). Toda niti Julinho in Montuori — poleg domačih — pri Fiorentini niti Vairo poleg Bonipertija in drugih pri Juventus niso zmogli obeh sicer skromnih moštev, ki sta lahko zadovoljni, da sta si v tekmah z nevarnima nasprotnikoma pridobili vsako po eno točko.

Škoda, da Triestina ni imela nekoliko več sreče. Poročila iz Genove so si precej edina v tem, da bi bil neodločen rezultat bolj v skladu s pokazano igro obeh moštev. Pri tem velja še pripomniti, da so bili gledalci bolj zadovoljni z igro Triestine kot Sampdorie.

Prvak je moral že prvo nedeljo položiti orožje. Vendar imamo vtis, da prvi poraz ne bo tudi zadnji, recimo vsaj za daljšo dobo. Letošnji Milan namreč ni lanski Milan in odsotnost Soerensena se bo gotovo čutila. Pri Atalanti je šlo še dokaj v redu in Rasmussen je bil odličen vodja napada. Drugo milansko moštvo, Inter, je igralo doma. Pokazalo ni ničesar posebnega, vendar je spravilo v žep lepo zmago, ker je naletelo na nasprotnika, ki je pokazal še manj.

Napoli je nastopil z novim srednjim napadalcem Viniciom. Ta je sicer že v prvi minuti dosegel gol in pozneje še enega, toda to je bil tudi ves uspeh Napolija, ki ga je Torino izenačil. Občinstvo seveda s tem ni bilo zadovoljno in žvižganja na račun domačih ni manjkalo. Genova se je vrnila iz Bologne s precejšnjim bremenom; od štirih golov, ki jih je prejela, nosijo trije znamko «Pivatelli» in isto ime je po prvem dnevu prvenstva tudi na prvem mestu pri strelcih.

In novinca v seriji A, Lanerossi in Padova? Prvi je moral takoj prvo nedeljo v Rim. Roma je močno moštvo. Lanerossi ni igral slabo, toda proti Romi ni bilo kaj doseči. Drugi novinec, Padova, pa je imel opravka doma z drugim rimskim moštvom, Laziom. Lazio je v posesti dvojice Bettini - Selmosson, ki je lansko leto toliko pripomogla k uspehu Udinese. In Selmosson je tudi v Padovi pokazal, da je zares velik igralec. Sicer ima Lazio v napadu same dobre igralce; vprašanje je samo, če se bodo znali sporazumeti. V nedeljo jim je vsekakor uspelo z dvema goloma odnesti zmago v Rim.

Že zaradi Udinese in Catanie se moremo ozreti še v serijo B. Sicer pa je v tej seriji še več drugih dobrih moštev. Oba «obsojenca» sta pokazala svojo moč. Furlanom pa stvar ni bila tako lahka, kajti nogometaši iz Parme so se odlično branili in goli so začeli padati šele v drugem polčasu. Lažji posel je imela Catania proti Legnanu. Za ostale tekme naj zadostujejo rezultati.

TOTOCALCIO

Tudi tisti, ki so komaj čakali, da bi spet kaj zaslužili na lahek način, so v nedeljo prišli na račun — seveda samo nekateri, ne vsi. Po pet milijonov za trinajstkarje in 200.000 za dvanajstkarje je za začetek kar dobro. Zmagoviti stolpec pa je bil tak:

1 1 1 X X 2 X 1 1 1 1 X 2

KATASTROFA ZA FUDERERJA

Niti velemojster niti v prvi devetorici

GOETEBORG, 19. — Fuderer je zapravil tudi zadnjo šanso, da bi si zagotovil velemojstrski naslov. V XX. kolu se je srečal z Bronsteinom. Med igro si je zagotovil majhno prednost in odklonil ponujeni remi. Igral je tvegano na zmago v upanju, da bo v zadnjem kolu kot beli odpravil s Pachmannom in tako nabral dovolj točk, da bi se uvrstil med prvo devetorico. Čeprav je Fuderer dolgo razmišljal, je kuvertiral slabo potezo in že nočna analiza je pokazala, da je njegova pozicija izgubljena.

Danes se je Fuderer v nadaljevanju partije po osmih potezah vdal.

Ostali rezultati XX. kola: Rabar - Najdorf 1:0, Petrosjan - Szabo remi, Keres - Sliwa 1:0, Spaski - Unzicker remi, Geller - Stahlberg 1:0, Iljivicki - Filip remi, Pachmann - Guimard prek., Medina - Pilnik remi, Panno - Bisguier 1:0. Donner je bil prost.

Stanje po XX. kolu: Bronstein 14 (1), Keres 12 (1), Panno 12 (1 *), Petrosjan - Szabo, Geller 11,5, Filip, Spaski, Pilnik 10,5, Iljivicki 10, Pachmann 8,5 (2), Najdorf 8, (1), Rabar 8,5, Unzicker 8, Guimard 7,5 (2), Stahlberg, Bisguier 7,5, Medina 5,5 (1), Donner 5,5, Sliwa 4,5.

Jugoslovani v Melbournu

BEOGRAD, 19. — Upravni odbor Nogometne zveze Jugoslavije je sklenil danes, da se bo jugoslovanska nogometna reprezentanca udeležila XVI. olimpijskih iger v Melbournu.

ČETRTO KOLO JUGOSLOVANSKEGA PRVENSTVA

Drugi poraz Hajduka

Z gladko zmago v Sarajevu je Dinamo odvzel prvo mesto na lestvici Crveni zvezdi

Partizan-Hajduk 1:0 (1:0)
Budućnost-Spartak 3:1 (2:0)
«Sarajevo»-Dinamo 0:3 (0:2)
«Zagreb»-Železničar 3:0 (0:0)
Proleter-Radnički 1:1 (1:0)
Vojvodina-Vележ 0:0
Crvena zvezda-BSK 2:2 (1:0)

LESTVICA ZVEZNE LIGE

Dinamo	4	3	1	0	9:3	7
C. zvezda	4	2	2	0	7:4	6
Partizan	4	3	0	1	6:4	6
Vележ	4	1	3	0	5:4	5
Radnički	4	1	3	0	8:7	5
Hajduk	4	2	0	2	12:5	4
Zagreb	4	2	0	2	7:6	4
Spartak	4	2	0	2	9:11	4
Proleter	4	1	1	2	6:10	3
Vojvodina	4	0	2	2	3:6	2
BSK	4	0	2	2	5:7	2
Železničar	4	1	0	3	4:7	2
Budućnost	4	1	0	3	7:12	2

Četrto kolo jugoslovanskega nogometnega prvenstva je prineslo spremembo v vrhu lestvice, pa tudi nekaj presenečenj. Da je Partizan premagal na svojem igrišču Hajduka, to še ni čudno, pač pa je bilo za gledalce v Beogradu nenavadno, ko so videli, da se Hajduk samo brani. Zanimivo, da ima državni prvak tudi po odhodu Beare dobrega vratarja; to je Vujić, brez katerega bi bil poraz Hajduka bržkone hujši. Partizanova zmaga je bila zaslužena.

Lahko bi rekli, da je doslej glavni junak prvenstva mostarski Vележ. To moštvo še ni izgubilo tekme, čeprav je trikrat igralo na tujih igriščih. V nedeljo je nastopilo v Novem Sadu in tudi Vojvodina kljub premoči ni mogla premagati Mostarcev. Neodločen rezultat na tujem je dosegel tudi beograjski Radnički, medtem ko se je pa Dinamo vrnil iz Sarajeva z lepo zmago, ki mu je pripomogla, da je prevzel vodstvo na lestvici. Budućnost je imela v Titogradu kot gost Spartaka iz Subotice ter pokazala, da vsakdo ne bo odšel zmage iz Črne gore.

Crvena zvezda in BSK sta med seboj opravila že v Beogradu to in sicer brez zmage in poraza; neodločen rezultat je Crveno zvezdo stal prvo mesto v lestvici.

* * *

RIO DE JANEIRO — Državljani Čila in Čile sta igrala neodločeno 1:1 (0:0) v prvi tekmi za «Pokal O'Higginsa».

* * *

ADELAIDE, 19. — V nogometni tekmi med reprezentancama Južne Afrike in Avstralije so zmagali Južnoafričani z 8:0.

Odgovorni urednik STANISLAV RENKO
Tiska Tiskarski zavod ZTT

KINO ŠKEDENJ
predvaja danes 20. t. m. z začetkom ob 18. uri film:
Rumeni pekel

TRIJE NOVI SVETOVNI REKORDI V BEOGRADU

KUTS ZOPET SVETOVNI REKORDER NA 5000 M

Krivonosov (kladivo) 64,52 m; Otkalenko (800 m ž.) 2:06,4

Milka Babović pred svetovno rekorderko Jermolenko - Richards 10,3 na 100 m - Radišić zrušil jugoslovanski rekord na 800 m (1:49,9)

V nedeljo in ponedeljek je bila v Beogradu velika mednarodna lahkoatletska prireditev. Poleg domačih so nastopili atleti iz ZDA, razen teh pa še Rusi, Poljaki, Madžari, Romuni, Bolgari. Tekmam je prisostvovalo v nedeljo 20.000 gledalcev, ki so pač imeli kaj videti. Vsi rezultati so bili odlični, toda vsako pričakovanje je prekosil Rus Kuts, ki je krepko izboljšal še sveži rekord Madžara Iharosa na 5000 metrov. Po zmagi so gledalci dvignili Kutsa na rame in ploskanja ter vzklikanja ni bilo konca.

Milka Babović je dosegla nov državni rekord na 800 m z zaprekami. Pri tem je pustila za seboj svetovno rekorderko Jermolenko (njen rekord: 10,8).

Rezultati:

80 m zapreke, ženske: 1. Babović 11.3 (nov rekord), 2. Jermolenko (SZ), 11.5, 3. Baradić (Jug.) 13.6.

MILKA BABOVIC

400 m: Ignjatjev (SZ) 47.6, Maiocco (ZDA) 49.2, Sezzi (Madž.) 49.5, Grujič (Jug.) 50.0.

500 m: Kuc (SZ) 13:46.9 (nov svetovni rekord) Berta (M) 14:19.0, Stritof (Jug.) 14:21.8.

100 m: Richard (ZDA) 10.3, Bartenjev (SZ) 10.6, Lorger (Jug.) 10.9.

Krogla: Škiljevič (Jug.) 15.65.

1500 m: Mugoša (Jug.) 3:48.4, Tamai (M) 3.49.6, Lewandovski (Polj.) 3:49.8, Čular (Jug.) 3:51.0, Lapaier (ZDA) 3:52.2.

Skok v daljino: Gabrowski (Polj.) 7.43, Kušec (Jug.) 7 m.

Disk: Krivokapič (Jug.) 49.14.

Višina: Soeter (Rom.) 195, Marjanovič (Jug.) 190.

BEOGRAD, 19. — Drugi dan mednarodnega atletskega mitinga v Beogradu sta sovjetska atleta Krivonosov in Nina Otkalenko popravila svetovna rekorda v metu kladiva in v teku 800 m za ženske. Otkalenkova je popravila svoj lanski rekord za dve desetinki sekunde, Krivonosov pa v metu kladiva za 19 cm. Jugoslovan Radišić je v teku na 800 m premagal Amerikanca Stanleya in postavil nov jugoslovanski rekord s časom 1:49.9. V teku na 3000 m je zmagal Turek Onel in popravil turški državni rekord za deset sekund.

Rezultati:

200 m: 1. Richards (ZDA) 21.6, 2. Ignjatjev (SZ) 21.6, 3. Bartenjev (SZ) 21.8.

800 m: Radišić (Jug.) 1:49.9, Stanley (ZDA) 1:50.6, 3. Čular (Jug.) 1:52.2.

3000 m: 1. Onel (Turč.) 8:18.2, 2. Berta (Madž.) 8:19.8, 3. Stritof (Jug.) 8:25.2.

110 m zapreke: 1. Opris (Romunija) 14.3 2. Lorger (Jug.) 14.5, 3. Rukavina (Jug.) 15.4.

400 m zapreke: 1. Savić (Jug.) 54.9, 2. Radulović (Jug.) 55.3.

800 m ženske: 1. Otkalenko (SZ) 2:06.4, 2. Slamnik (Jug.) 2:18.0.

Kopje: 1. Pavlović (Jug.) 65.15, 2. Dangubić (Jug.) 60.23.

Kladivo: 1. Krivonosov (SZ) 64.52, 2. Gubijan (Jug.) 57.69, 3. Bezjak (Jug.) 55.60.

Troskok: 1. Ščerbakov (SZ) 15.51, 2. Milovanović (Jug.) 14.36, 3. Gorgučinov (Bolg.) 14.31 (nov bolgarski rekord).

Skok ob palici: 1. Černoboj (SZ) 4.35, 2. Hlebarov (Bolg.) 4.30, 3. Smith (ZDA) 4.30.

Štafeta 4x100: 1. Internacionalna (Richards, Bartenjev, Seči, Ignatjev) 42.4, 2. Crvena zvezda 42.8, 3. Partizan 42.9.

Kino na Opčinah
predvaja danes 20. t. m. z začetkom ob 18. uri film:
Pandora

Igralci: AVA GARDNER - JAMES MASON

Pred nakupom oglejte si
NAŠO VELIKO ZALOGO PRVOVRSTNEGA SUKNA ZA MOŠKE IN ŽENSKE OBLEKE IN SUKNJE
najboljših tovarn po najugodnejših cenah
A. PERTOT - FODERAMI TRST, Ul. Ginnastica 22 Telefon 95-998
OBIŠČITE NAS PREPRIČAJTE SE!

Vladimir Bartol: **MLADOST PRI SVETEM IVANU** (Druga knjiga)

TEŽKA JE POT DO UČENOSTI

84. Četrto poglavje: NA PRIPRAVNICI ZA GIMNAZIJO - BALKANSKA VOJNA - LOVEC

Njeno učinkovitost sem preizkusil najprej v «stari kuhinji» na miših. Na železni kavelj sem nataknil kos slanine, pravzaprav bolj kože, in kmalu je postala žrtev pasti prva miška. Ujel sem jih še nekaj in nato je past na zunaj za vselej izginila iz prometa. Branko je nanjo kmalu pozabil, jaz pa nisem ukrenil nič, da bi mu bil osvežil spomin nanjo.

Spominjam se, da sem past najprej nastavil vrabcem, kajpada na skrivaj, na nekem zidku ob dvorišču, kamor so pogostoma naletavali v gručah. Za vabo sem dal kos kruhove skorje in skrit prežal, kdaj se bo past nad kakim ptičem sprožila, da bi hitro priskočil in rešil žival, preden bi jo stroj zadušil. Pasti nisem zakril in vrabci so bili preveč zviti, da bi zaupali skorjici kruha sredi sumljivega železja. Ponavljal sem poizkus nekaj dni, ko pa ni bilo uspeha, sem prešel tudi sam k zvijači.

Zakopal sem past v gnoj, tako da je iz nje molel samo košček kruha. Ni mi bilo treba dolgo čakati skritemu za zidkom. Prvi vrabec, ki je priletel, je sprožil past in se ujel v železju. Planil sem iz svojega skrivališča in takoj snel ptico iz železnih kleščic. Vrabec je bil še topel, toda mrtev.

Čakanje in oprezovanje za zidkom je bila neke dotlej še ne okušana svojevrstna draž, ki se je izražala v neki rastoči in postopoma se ojačujoči napetosti, ki je dosegla svoj višek v trenutku, ko je ptič, ki je nekaj časa skakljal okrog drobtine, končno vsekal po njej in ga je past stisnila v svoje klešče.

Ko pa sem držal mrtvega vrabca v rokah, me je pri priči minilo vsako veselje. Čutil sem zamolkel utrip srca, ki se je stopnjeval, kot da bi mi lezel iz prsi navzgor proti grlu. Najrajši bi se bil razjokal in doživljal sem vse stopnje slabe vesti, ki sem jo občutil kot takrat, ko sem ponoči zaslišal škrtanje metulja na «kolu» in vstajal na skrivaj s postelje, da bi dokončal njegove muke.

Uvidel sem, da taka past ni služila tistemu, kar je bil pravzaprav moj namen: ujeti žive ptice in jih začasno hraniti v kletki, dokler ne bi po kakšnem čudežnem in nepredvidenem naključju prišel do podobne ptičnice, kakršna je bila v Ljudskem vrtu.

Tako tako sem uvidel, da tak lov ni imel popolnoma nobenega smotra. Držal sem mrtvega vrabca v rokah in nisem vedel kam z njim. Če sem ujel metulja ali žuželko, sem ju spravil, ko sem ju ubil in prepariral, v svojo zbirko, kjer sta služila vendarle nekemu namenu. Tu pa nisem videl nobenega takega namena. Zato sem na tihem sklenil, da se pasti kakor koli že iznebim. Kajti že kot majhnega otroka me udejstvovanje samo zaradi udejstvovanja ni nikoli prav veselilo in zato sem predpostavljal otroškim igram, ki imajo pravzaprav že same v sebi namen, opazovanje prisotnih pojavov, zbiranje najrazličnejših predmetov, risanje, modeliranje in podobno. Bil sem nagnjen k temu, da je imelo vsako moje udejstvovanje neki določen smoter ali namen.

Kam tedaj z mrtvim vrabcem? Izkopal sem v skritem kotičku njive majhen grob in tam mrlička zakopal. Past sem nato pred samim seboj skril v kupu suhega listja in sena na polici v zajčjem hlevu.

Nekaj dni sem vzdržal, nato me je spet premamila lovska strast. Nekaj nepremagljivega me je sililo, da bi znova okušal tisto napetost, ko prežiš skrit za zidkom in ugibaš, ali bo ptiček, ki je priletel v bližino vabe in zdaj skaklja okrog nje, tudi zares zagrabil. S težkim srcem, vendar odločen, sem izkopal past iz suhega listja in slame in jo spet nastavil kakor prvič: «Tokrat bom še hitreje priskočil», sem se tolažil, «in morda le še pravočasno odpri past okrog ptičjega vratu».

Toda past je delovala z neizprosno natančnostjo. Spet sem držal mrtvega vrabca v rokah in spet nisem videl, ko je pošla lovska napetost, svojemu početju nobenega smotra.

Že sem hotel tudi tega vrabca zakopati kakor prejšnjega, kajti da bi ga bil dal našopati, kar bi imelo končnole neki smoter, za to nisem imel najmanjših sredstev, ko me ob pogledu na njegova krila prešine misel: «Kaj, ko bi mu te odtrgal, jih osušil in tako napravil zbirko ptičjih perutnic?» Operacija je bila hitro in z lahkoto opravljena in naenkrat je imela lovska strast, ki sem ji bil zapadel, svoj smisel in svoj namen: Svojim ostalim zbirkam bom pridodal novo zbirko, ki bo morala kajpada ostati tajna. Kajti predvsem v maminih očeh bi taka zbirka nikoli ne mogla najti opravičila.

Tako sem se z nekim za silo pred sabo opravičljivim smotrom prepustil lovski strasti in začel past nastavljati tudi po renglojevih in drugih drevesih na vrtu. Past je bila majhna, nihče me ni videl, ko sem jo zjutraj, preden sem šel v šolo, nastavil in ko sem se potem vrnil iz šole, sem šel pogledat za plenom. Redkokdaj sem potlej še sam prežal, da bi videl, kako se bo ptica ujela. Deloma nisem imel za to časa, deloma pa sem občutil tisto napetost tudi, če sem bil odsoten, ki zdaj ni bila več tako neposredna in močna, a je zato pridobila še dodatek v radovednosti in zbirateljskem veselju. In, priznam, bilo me je tudi rahlo groza, če sem moral gledati, kako se je past sprožila okrog ptičjega vratu. V meni je škrtnilo, kot da bi bil sam na mestu ujete ptice, in me dušilo okrog vratu.

Moja zbirka ptičjih perutnic se je sicer kmalu povečala za nekaj zanimivosti — prišli so na vrsto taščica, navadna in modra sinica, še nekaj vrtnih ptic, ki jim ne vem več imena, in končno celo kraljiček —, toda po vsem tem lovu mi pri srcu ni bilo nič laže. Nasprotno: občutek sem imel, da počenjam neodpustljiv greh in začel sem se zmerom bolj zavestno boriti proti tej lovski strasti, katere bolj ali manj izmišljeni smoter nikakor ni mogel odtehtati slabe vesti, ki meni, zadostitev strasti same pa se mi je zdela nevredna in jalova.

Ne vem, ali sem na to past lovil eno jesen in eno zimo ali kaj več. Končno me je grizenje vesti prisililo k enemu od tistih nepreklicnih sklepov, ki sem jih v svoji mladosti napravil več in katerih enega — odpoved igranju violine, ki sem bil že opisal. Mislim, da je bil sklep storjen, ko mi je ujel v past drobni kraljiček. S težkim srcem sem mu odvzel perutnice, past pa sem odnesel v «staro kuhinjo» in jo vrgel na kup starega železja, nad katerim je velik črn pajek razpel svojo mrežo.. Ko smo se leta 1918 odselili od hiše, mi je prišla ta past ponovno v roke, tedaj že zarjavelo železo in samo še kot zgodovinski dokument neko moje mladostno početje.

14.

Želja, da bi imel doma na vrtu lastno ptičnico, «velerog», je bila vzmet, da sem si z bratovo nezavestno pomočjo navadil svojil past sosedovega dečka. Železna past mi v ničemer ni mogla pomagati, da bi bil prišel do zaželenega cilja. Služila je nekaj časa samo zadostitvi moje lovske strasti, ki sem ji postavil ne popolnoma prepričljiv cilj, oskrbeti si zbirko ptičjih perutnic.

Ko sem odvrgel past med staro železje, pa nikakor še nisem izgubil željo po lastni ptičnici, v kateri bi letalo vse polno raznovrstnih ptic, ki bi jih mogel imeti pred očmi, in opazovati njihovo življenje, kadar koli bi utegnil in kadar koli bi se mi poljubilo.

(Nadaljevanje sledi)